

Парламенцкі дзёнік

СТВАРЬЦЬ ЗАДЗЕЛ НА БУДУЧЫНЮ

У Палаце прадстаўнікоў абмеркавалі праект парадку для дзясятай сесіі сяміга склікання

Парадак вядома аб 14 пытаннях, запаваных да разгляду дэпутатамі. Аб гэтым паведамілі на пасяджэнні Савета Палаты прадстаўнікоў, якое ўчора адбылося пад кіраваннем спікера ніжняй палаты парламента Уладзіміра Андрэйчанкі.

Як раскажаў старшыня Пастаяннай камісіі па дзяржаўным будаўніцтве, мясцовым самаркаванні і рэгламентах Палаты прадстаўнікоў Валяцін СЕМІЯНКА, шостае з 14 пытанняў парадкавага да разгляду ў першым чытанні, чатыры — другім. «Тры дзятчатыя міжнародныя пагадненні, якія неабходна будзе ратыфікаваць парламентам, — у адпаведнасці з імі. Трэціна адно пытанне мы пакажам у якасці рэзервавага для таго, каб разгледзець кадравыя змены, якія магчымы, адбудуцца ў парламенцкім корпусе».

Па словах парламентарыя, да першага чытання падрыхтаваныя законпраекты аб натэрнах і натэральных справе, дарожным руху, аб закупках тавараў (работ, паслуг) і таксама шэраг іншых законпраектаў, якія сёння падрыхтаваныя мясцова, прапарціянальнай практыкай або іншымі прычынамі ўнесеныя іх у парламент. «Чатыры законпраекты будуюць падрыхтаваны да разгляду ў другім чытанні: гэта законпраект аб аўтаматызаванай сістэме ўліку параваннішч (вельмі важны, на мой погляд), аб абароне і каранавіруснаму (вельмі важны, як датычыцца змянення заканадаўства аб хове дзяржавы і аб сацыяльнай абароне, — у адпаведнасці Валяцін СЕМЯНКА) — Усе гэтыя законпраекты знаходзяцца ў вышэйшай ступені гатоваці».

Дзясятая сесія Палаты прадстаўнікоў сяміга склікання, якая пачынае сваю работу 19 верасня, мае шэраг асаблівасцяў. «Першае асаблівасць заключаецца ў тым, што мы пачынаем асвойны перыяд ва ўмовах, калі пачынаюць абмяжоўвацца заканадаўчая база, якасць дзяцячых работ парламентарыяў, у адпаведнасці з абавязанай Канстытуцыяй, — канкрэтназаваў Валяцін СЕМЯНКА. — У прыватнасці, унесены змены ў законы «Аб Нацыянальным сходзе», «Аб статусе дэпутата Палаты прадстаўнікоў, члена Савета Рэспублікі», змены рэгламентаўнае дакументы. Гэта вельмі важна, што працуе Асноўны Закон у якасці вышэйшага заканадаўчага органа краіны».

Другая асаблівасць заключаецца ў тым, што ў адпаведнасці з абавязанай заканадаўчай базой сёння скончыць сваю работу 28 чэрвеня 2024 года. «Апярэды ў сярэдзіне яе работы прайдзе выбарчы працэс, будзе абраныя дэпутаты корпусу Палаты прадстаўнікоў, — адзначыў парламентарый. — Гэта ўключае пэўны абавязальнасць на дзевяці дэпутатскіх груп. Гэта значыць, што мы павінны не проста выканаць план заканадаўчых дзеянняў, але яшчэ і зрабіць задел для нашых калег у аб'яднаным парламенце, каб яны маглі плыўна і эфектыўна ўліцца ў работу».

Павалё БелТА.

Жніво-2023

Міншчына гасцінная

У Салігорску прайшлі абласныя «Дажынкi-2023»

Свята-фестываль працаўнікоў сяла сабрала не толькі гараджан і жыхароў раёна. Прыехалі прадстаўнікі суседніх рэгіёнаў і абласцей. Сярод прысутных былі людзі розных узростаў і прафесій: дзеці, дарослыя, людзі старэйшага пакалення. І кожны можа знайсці тут знятае па душы. Малыя заўважліся на гульнявых пляцоўках. Многія наведалі Горад майстроў, дзе бралі майстар-класы, вучыліся вырабляць розныя фігуры і побытавыя прадметы з сапожкі, іншых спадручных матэрыялаў. Працавалі арт-выставы, бульбяныя падарункі, дэманжэ і навінкі мастацтва вылучэным па традыцыйна-беларускіх рэцэптах хлеба. Ну і вядома, якасць свята без традыцыйнага конкурсу караваў. Іх прадставілі ўсе 22 раёны вобласці. Што ні каравай, то шэдур, упрыгожаны кляпатымі і ўмелымі рукамі хлебобакёў. Шмат цікавых сабрала дэманстрацыя суккан-канструкцыі рэгіёнаў Мінскай вобласці «Міншчына гасцінная». Перад удзельнікамі «Дажынкаў» выступалі творчыя самадзейныя калектывы, зоркі беларускай эстрады.

Добры падарунак роднаму гораду зрабілі і салігорскія бібліятэкары, якія падрыхтавалі сваеасаблівыя інактыўныя квест «Крышталі ўрадлівасці», дзякуючы якому прысутныя на свяце маглі «прайсціся» па падворках прадпрыемстваў Салігорскага раёна, даведваючы, чым славіцца гэты найбуйнейшы куток Міншчыны і атрымаць прыз.

На кірмашы «Беларускі агарод корміць круты год» можна было знайсці і сапраўды дужыя аграрыя вобласці. Шчыра скажаць, ад такой разнастайнасці розныя разбіраюцца: багатырскія кананы капусты, морква, куркі, гарбузы, памідоры, агуркі і шмат чаго яшчэ. Галоўнай падзей свята стала ўзнагароджанне пераможцаў жывя на галюнаў сямі фестываляў. Сярод іх — кіраўнікі сельгаспрадпрыемстваў, камбінатна-механізатары, вадзельцы, аграрыя, інжынеры, модалі, якія счынілі за здароўем удзельніцтва жывя, прадстаўнікі праваахоўных органаў, якія кантралявалі, каб кожнае зярнятка дайшло да элеватара.

Удзельніцамі і гасцямі свята павіншаваў старшыня Мінска-каўчма Александр ТУРЧЫН. На яго думку, развіццё цывілізацыі, тэхнічны прогрэс, лічбавыя знамянікі апошніх гады спарадзілі змяненне професій, аб неабходнасці іх чалавек раней нават не згадваўся. Але ёсць такія, якія не адна тысяча гадоў і да гэтага часу яны актуальныя і запатрабаваны. Гаворка ідзе пра хлебарабы. Кіраўнік цэнтральных рэгіёна адзначыў, што традыцыйны ўсёнавоўцкі ўзнагароджаны сельскіх працаўнікоў працавітага за год у год. Гэта на сама сабе — Дня народнага аддзяння. «Памятайце, што за вясце вышы вышэй педагогічныя калектывы, вельмі розныя і вельмі шчыры, асабліва пераможцы іх — гэта вельмі асаблівы пераможцы, — звярнуўся яна да канкурсантаў. — Будзьце настойлівымі, мэтакараванымі, будзьце дастойны высокага і ганаровага звання настаяніна. Вы ўсе ўжо пераможцы...»

— Конкурс трыццаці гадоў з'яўляецца знакавым не толькі для яго удзельнікаў, але і для ўсёй педагогічнай супольнасці. — лічыць дырэктар Нацыянальнага інстытута аддзельнага пераможца ад рэспубліканскага конкурсу «Аддзельны год Рэспублікі Беларусь — 1997» Валентына ГІНЧУК. — Удзельнікам ён дае магучы імпульс для прафесійнага развіцця і росту, а яшчэ — крылы за спыняй. А для сістэмы адукацыі — гэта магучыя звесткі інавацыйнага ідэі і ўкраініц іх у адукацыйную практыку. А ўсё гэта адно з аднаго. Дзякуючы свата задушача па гістарычнаму місію настаяніна ва ўсе часы. Сёння настаянін — той, хто фарміруе духоўнае і маральнае абыччанае. Вельмі вялікая адказнасць ляжыць на педагогах... Паважаю канкурсантаў, жадаю вам поўнаасцярасьць свайго патэнцыялу, здзяйсніце сваё свата знаходкі, а яшчэ — атрымаць сапраўднае задавальненне ад свата адно з аднаго. Дзякуючы вам, удзельнікам вучучы і такіх жа калег на майстар-класах».

Павалё БелТА.

І асабліва важнай у лобным грамадстве і дзяржаве. Чым больш маштабныя заданні дзяржава і народ ставяць у сваім рэалізацыі, тым больш патрабуюцца настаяніны. Мы ведаем, як шмат у нашых школах ініцыятыў, як шмат творчых, добрых і спагадлівых людзей. І перакананы, што тыя, хто ўдзельнічае ў гэтым конкурсе, прыйдуць пасля на ўрокі да сваёй вучнёў з новымі ідэямі, новымі паліна і з вялікім дужымым пацудоў. Навяжана, хто пераможа, таму што ў гэтым конкурсе не бывае тым, хто прагравае, бо сваё галюнае — усвадальнае сваёй індывідуальнасцю, важнасцю абранай прафесіі для грамадства і будучыні краіны. Мы верым, што кожны канкурсант падарыць больш сапраўднага майстарства, інавацыяў таленавітых педагогаў хутка ўліцца ў гісторыю айчынай адукацыі. Няхай конкурс стане для вас не толькі вяршыняй вашых прафесійных дасягненняў, але і стаўляе пільваю для новых пераможцаў і аддзельна, Няхай гэты конкурс стане не толькі саборацімі, а сапраўдным кіраўнікам сватам... Старшыня журы конкурсу, намеснік старшыні Пастаяннай камісіі па адукацыі, культуры і навуцы Палаты прадстаўнікоў Ірына РЫБНІСКОЯ назвала конкурс «Наддзельны год Рэспублікі Беларусь» конкурсам прафесійнага і навучнага аддзялення аддзельнага пераможца ад рэспубліканскага конкурсу «Аддзельны год Рэспублікі Беларусь — 1997» Валентына ГІНЧУК. — Удзельнікам ён дае магучы імпульс для прафесійнага развіцця і росту, а яшчэ — крылы за спыняй. А для сістэмы адукацыі — гэта магучыя звесткі інавацыйнага ідэі і ўкраініц іх у адукацыйную практыку. А ўсё гэта адно з аднаго. Дзякуючы свата задушача па гістарычнаму місію настаяніна ва ўсе часы. Сёння настаянін — той, хто фарміруе духоўнае і маральнае абыччанае. Вельмі вялікая адказнасць ляжыць на педагогах... Паважаю канкурсантаў, жадаю вам поўнаасцярасьць свайго патэнцыялу, здзяйсніце сваё свата знаходкі, а яшчэ — атрымаць сапраўднае задавальненне ад свата адно з аднаго. Дзякуючы вам, удзельнікам вучучы і такіх жа калег на майстар-класах».

КОНКУРС ПРАФЕСІЙНАЙ СІЛЫ ДУХУ

Пасля ўрадавага аддзялення на сцэне актывай залы БДТУ прайшло першае конкурснае мерапрыемства ў рамках конкурсу «Аддзельны год Рэспублікі Беларусь — 1997» Валентына ГІНЧУК. — Удзельнікам ён дае магучы імпульс для прафесійнага развіцця і росту, а яшчэ — крылы за спыняй. А для сістэмы адукацыі — гэта магучыя звесткі інавацыйнага ідэі і ўкраініц іх у адукацыйную практыку. А ўсё гэта адно з аднаго. Дзякуючы свата задушача па гістарычнаму місію настаяніна ва ўсе часы. Сёння настаянін — той, хто фарміруе духоўнае і маральнае абыччанае. Вельмі вялікая адказнасць ляжыць на педагогах... Паважаю канкурсантаў, жадаю вам поўнаасцярасьць свайго патэнцыялу, здзяйсніце сваё свата знаходкі, а яшчэ — атрымаць сапраўднае задавальненне ад свата адно з аднаго. Дзякуючы вам, удзельнікам вучучы і такіх жа калег на майстар-класах».

Засекі

РЭЗІДЭНЦЫ

Навуковец раскажаў, якія якасці ў трэцім тысячагоддзі павінна мець... бульба

У Беларусі ўбіраюць другі хлеб. Урадніцкія бульбы ў гаспадарчых краінах вышэйшага за мінулагадо: кожны гектар дае каля 360 цэнтнераў. Ужо сабрала звыш 150 тысяч тон. Усяго ж гэтага ўвосенні ў беларускіх аграрніцкіх тэрыторыях трэба зрабіць бульбу з плошчы 25 тысяч гектараў, які і летасі. 1 калі такты вельмі працы аграрыяў сталі 789,9 тысячы тон бульбы, то сёлетня, вядома, ураджай будзе яшчэ вышэйшы.

Цесня ўраджай бульбы і дачкі, і гаспадарчых прасядоўных участкаў, нягледзячы на ​​чэрвеньскую засуху. І ўсё ж, кажуць вучоныя, у галіне селекцыі бульбы ёсць яшчэ вельмі шырокае напрамак работы. Што ў панах у селекцыянераў, мы спыталі доктара сельскагаспадарчых навук, галоўнага навуковага супрацоўніка аддзела селекцыі НЦП НАН Беларусі па бульбавабудзе і плодараддзін тэорыя ПІСКУНА.

НАЙВАЖЛИВЫЯ ЗАДАЧЫ

— Георгій Іванавіч, у гэтым годзе для многіх сельгаспадарчых культур склалася экстраэлемнае ўмовы. Што можа супрацьстаяць зменам клімату сельгаснавука?

— Падобныя экстраэлемнае рэалізацыя гэта адна з абавязковых у год у год: чэрвень з высокім тэмпературамі і практычна без ападкаў, і ападкаў ліўневага характару ў ліпені дзе жніўні, калі літаральна залівае палі. І гэта ўжо трэба ўспрыняць як данасць: так змяняцца клімат. Для бульбы гэта адна з абавязковых раней малачасных у нашай кліматычнай зоне хароў. У першую чаргу альтэрнатыўны — ён працягвае канцэнтрыраваны карычневатыя плямамі на клубнях. Шкода ад гэтай хароў павялічваюцца — асобныя сарты (асабліва раннія) былі амаль цалкам во пашкоджаны. І калі метады эфектыўнай барацьбы і прапараты для хароў бульбы ад больш звыкліка для Беларусі фітадароў распрацаваны і паспяхова выкарыстоўваюцца, то для альтэрнатыўна іх яшчэ толькі трэба стварыць. — І гэта цяпер пераарданая задача.

— І ўсё ж ураджай бульбы сёлетня раўнае... — Так, ён большы за леташні. Пакуль бульба ўбіраюць у некаторых

рагіёнах — гэта такіх гаспадаркаў, як Талачынскі кансервавы завод — аб'яна, напрыклад, вядома гаспадарка «Дзіяна» (Магілёўская вобласць, Шклоўскі раён): там саджаюць па 1200 гектараў і кожны год ураджайнасць складае каля 400 цэнтнераў і вышэй. Паводле апошняй зводкі, у сярэднім на краіне ураджайнасць дасягае 358 цэнтнераў, і гэта — еўрапейскі ўзровень. Ужо сёння можна прагназаваць, што ў цэлым ураджай бульбы сёлетня будзе нядрэнны. Але ў сувязі з чэрвеньскай слякотай пад куістамі заваявалася мала клубняў (асабліва ў ранніх сарту). У далейшым рост клубняў боў намяляцца, і, як вынік, сёлетня будзе пераважаць вельмі буйная фракцыя. Іншымі словамі будзе адчувацца недахоп насеннай фракцыі. Акрамя таго, могуць узнікнуць некаторыя складанасці за захаваннем: за пераўтварэння пелюў у ліпені клубні мелі недастаткова кіслароду, і падчас захоўвання гэта прывядзе — бульба можа згніваць. Але вернемся да таго, што могуць супрацьстаяць селекцыянераў змяненні клімату. Я вельмі надзеянае пытанне ўжо на працягу дзесяці гадоў і гэта, што ў нейкай ступені трэба мяняць стратэгію селекцыі. Па-першае, ствароўчы новыя сарты, належаць рэальна ўпор на ўстойлівасць да засухі і высокай тэмпературы, адначасова — закладваць трываласць да пераўтварэння. І другі найважнейшы крытэрыў — устойлівасць да хароў, у першую чаргу да альтэрнатыўна.

— ПАТРЭБНЫЯ РАЗНАТАПНЫ САРТЫ? — Які цилер сарты стасуў бульбы на нашых палках? — На працягу апошніх гадоў сарты беларускай селекцыі за год у год займаюць не менш за 60-70% плошчы. З сярэдняраўня сарту не здае свае пазіцыі «Брыз», з буйным сярэднім тэмпарым паспявання на першым месцы «Скарб», з сярэдняраўня — «Вектар». Гэтая тройка ў лідарах. З сярэдняраўня сарту ў апошні час шырока распаўсюдзіўся ствароны ў 2016—2017 гадах «Маніфэст». З новых у развіццё групы доктары вынік паказвае: «першачаст» і развіццё літаральна два гады там сярэдняраўня сарт «Прамак». З сярэдняраўня сарту «Прамак» (у першую чаргу фермеры і прыватнікі)

спадбаўся «водар», унесены ў Дзяржаўны рэестр летася, а таксама сорт «Гарантыя». Адзначу, што «водар» па прадукцыйнасці пераўзыходзіць «скарб», ды, на мой погляд, таксама і па смакавых якасцях. З сярэдняраўня сарту ў апошні час распаўсюдзіўся атрымаў «нар» і «рубын». Трэба сказаць, што ў «рубын» і «Гарантыя» амаль высокая ўстойлівасць, мабыць, з усёго сусветнага асартыменту, да фітадароў.

А ў цэлым (і так часта стасуваць распрацаваны ўжо даўно) і гаспадаркам, у фермерах, і прыватнікам мэтазгодна ўлічыць усё сучасныя кліматычныя асаблівасці і тэмпературы, якія вельмі розныя групы спеласці. Напрыклад, у адзін год можа «страціць» больш ранні сорт, у іншы — сярэдняраўня або сярэдняраўня. Сёлетня склалася такія ўмовы, што найбольшую прадукцыйнасць пакажуць сярэдняраўня сарты — «Вектар», «Журавінка», з навішчых — «Нара» і «Рубін».

— А калі казаць аб самых новых селекцыях — ці ёсць да іх цікавасць у практыкаў сельскай гаспадаркі? Напрыклад, да сарту бульбы з фіялетавай мяккасцю, які быў створаны наўданаў?

— Фіялетавае сарту ў нас пакуль дэ, абодва знаходзяцца на дзяржаўным сортуправаванні. «Салфір» вырабляюцца другі год, «Вектар» — першы. Яны яшчэ не ўнесены ў дзяржаўны рэестр, але ў нашым інстытуце вядзецца па іх насеннаводства, і ўжо сёння да пасуючона матэрыялу ёсць вялікая цікавасць, у першую чаргу ў фермерскіх гаспадаркаў і прыватнікаў, а таксама ў прадпрыемстваў, якія вельмі пачаюць чыніць. Акрамя таго, сёлетня мы вырабляем гібрыд — яго пакуль не перадалі ў Дзяржкам, і ён называецца проста наборам лібаў, якія атрымае пачыць. Гэты гібрыд мае яка-ружова мяккасць, стравы з яго ад пюрэ да чыпсаў — атрымаюцца вельмі прывабныя вонкава. Дадам, што калерова сарты бульбы маюць асабліва шырокае прымяненне ў ўпакаванні чыпсаў. Акрамя таго, сёлетня мы вырабляем гібрыд — яго пакуль не перадалі ў Дзяржкам, і ён называецца проста наборам лібаў, якія атрымае пачыць. Гэты гібрыд мае яка-ружова мяккасць, стравы з яго ад пюрэ да чыпсаў — атрымаюцца вельмі прывабныя вонкава. Дадам, што калерова сарты бульбы маюць асабліва шырокае прымяненне ў ўпакаванні чыпсаў. Акрамя таго, сёлетня мы вырабляем гібрыд — яго пакуль не перадалі ў Дзяржкам, і ён называецца проста наборам лібаў, якія атрымае пачыць. Гэты гібрыд мае яка-ружова мяккасць, стравы з яго ад пюрэ да чыпсаў — атрымаюцца вельмі прывабныя вонкава. Дадам, што калерова сарты бульбы маюць асабліва шырокае прымяненне ў ўпакаванні чыпсаў.

— Ці давяраюць прыватнікі — фермеры, індывідуальныя прадпрыемствы — айчынным сартам?

— Я не скажаў бы, што прыватнікі больш давяраюць бульбе замежнай селекцыі. Вядома, у заходніх кампаній выдатна працуе маркетынг і рэклама

колкасць крухмалу ў клубнях, тым большае эфектыўнасць яго вытворчасці. Кожны дадатковы працэнт крухмалу павялічае рэнтабельнасць вытворчасці на 5%, а мінімальныя рэнтабельнасць можа быць атрыманая, калі сыравіна паступае з крухмалістасцю вышэйшай за 15%.

У Беларусі створана цэлая лінейка крухмалістых сарту бульбы — ад «архідзі» (18-20%) да «дзядзюк» (каля 26% крухмалу ў клубнях). Але практыка паказвае, што ў клубняў з утрыманнем крухмалу вышэй за 22% яго практычна немагчыма атрымаць цалкам. Таму я мяркую, што аптымальнае крухмалістасць тэхнічна сарту павінна быць у межах 18-22%, і лепш стварыць не чыста тэхнічныя сарты, а ствалова-тэхнічны. Тады клубні прыдатнага памеру можна выкарыстоўваць для перапрацоўкі на тыя ж самыя бульбапрадукты, а нестандартную фракцыю — на крухмал. Менавіта такі наш сорт «Вяснік» — расшэдне Дзяржаўнай селекцыі па сартывававанні і лідарыні да яго будзе прынята неўзабаве. Яго можна выкарыстоўваць і для перапрацоўкі на крухмал, і ў кулінарыі, ён пасуе для вытворчасці сухога бульбянога мору. Дарэчы, чыста тэхнічныя сарты (з утрыманнем крухмалу на ўзроўні 22-26%) у кулінарыі могуць быць вельмі смачнымі. Іншая справа, адно гэта не значыць карысна для здароўя: усё ж крухмал — вуглявод.

— ПАТРАБАВІЦЬ, «ВЕНЕРА» «УМКА»

— Існуе міф, што бульба — наагул не надта карысная ежа... — І зусім абгрунтаваны. Бульба — у першую чаргу вітамін С. Нават пасля трэціраўня апрацоўкі гэтага вітаміну ў клубнях застаецца каля 60%, асабліва калі варыць бульбу не абіраючы. 300 грамаў бульбы ў дзень задавальняюць сутрачную потребу арганізма ў дадзеным вітаміне. Акрамя таго, бульба змяшчае вялікую колькасць калію, то ёсць не рэгулярнае спажыванне — прафілактыка сардэчна-сасудзістых захворванняў. Бульба — гэта таксама клятчатка, мікралементаў, незамежнае амінакіслоты. І гэта блізка, калі па карыснасці прыраўноўваецца да курчанага. Яшчэ гаворю 50 таму — і доўгі час да таго — асноўнымі складнікамі рацыёну ў сельскай мясцовасці былі

бульба, хлеб, сала і малачо, Усе тыя прадукты, якія сучасна дзіцяці часта не прымае. У маладзёнасці менавіта яны складалі аснову харчавання ў вёсцы, адуку ў родам (яна ў Караліцкім раёне). Трэба сказаць, што ў нашай вёсцы сёння рэдка пажылы людзі не дажываюць да 90 гадоў. А ў цэлым, любячы якасныя прадукты харчавання даюць карысць, калі ўжываць іх не прамерна і ў праўільным спалучэнні з іншымі.

— Чым раўноўнаць беларускія селекцыянеры аграрыяў (і ўрады селянінаў) у набліжаныя будучыні? — Штога ў дзяржаўную камісію па сартывававанні мы перадаём мінімум два сарты бульбы. І работа не спыняецца. Маюць узнікнуць пытанне: навошта нам столькі сарту? Але гэта пытанне абавязальскае. Прыклад прыклад. Замежныя сарты цяпер Беларусія практычна не паступаюць. І добра, што наша краіна не зрабіла ўхіл і бок сарту замежнай селекцыі. У нас на плошчы пад сартамі беларускай селекцыі, якія ўжо кажаць, прыпадае 60-70%. А на замежныя сарты пакуль застаецца каля 30%. Кіраўнік дзяржаўнага аддзела сарту для перапрацоўкі замежнай селекцыі на палках краіны — гэта вядома: для параўнання, калі будзе здаравая канкурэнцыя, каб не зніжаць палку. А вось у Расіі некалі былі зроблены ўпор на сарты заходняй селекцыі. І ў сваёй пазнаюча матэрыялу штогод — каля 10-15% ад агульнай палкі, занятай бульбай. І сёння гэта праблема. Годдзі я ўвешна будзе пачынае насяваць матэрыялы, а далей? Так хутка мае насеннаводства не адновіць. Так што змяняць тэмпы селекцыянай работы мы не плануем. З новых сарту цяпер праходзіць дзяржаўная сартывававанні аддзела сарты ў кожнай групе. У ранней гэта, напрыклад, чырвонаякулінавы сорт «Красавік», а таксама «дзятка» і «умка»

(з беларускай мяккасцю). З сярэдняраўня — нам паступаюць задача да наступнага года перадаць у дзяржкам новыя сарты з пэўнымі якасцямі для вытворчасці бульбы фры. З сярэдняраўня сартывававанне праходзіць «Бярыскі», «Вілія», «Венер» і «Лектар». З сярэдняраўня — «Салфір». Усе гэтыя сарты — «на падыходзе», у набліжаныя будучыні іх змогуць аднавіць і дачкі, і гаспадаркі.

— Вяртаючыся да ўраджайнасці, з якой мы пачалі гутарку: як вы лічыце, ці трэба ў ўлічэнні лічыць вышэй, закладваючы гэты крытэрыў у новыя сарты?

— Што датычыцца ўраджайнасці, то ўсе нашы новыя сарты маюць патаўняжальную ўраджайнасць некалькі за 50 тон з гектара, а ў асноўным — 60-70 тон з гектара. І на мой погляд, гэтага ўзроўня дастаткова. Больш слушна асаблівасць на іншых крытэрыях — напрыклад, на смакавых якасцях, на патрабаваннях па сухім рэчыве, на нізкіх паказчыках рэдукуючых цукроў і іх стабільным утрыманні на працягу ўсяго тэрміну захоўвання клубняў, адносна рэдукуючых цукроў іонучых дакладных патрабаванняў, асабліва гэта датычыць сарту для перапрацоўкі на бульбапрадукты. Для вытворчасці якасных і смачных чыпсаў утрыманне рэдукуючых цукроў ў клубнях не можа перавысць 0,2%. Для бульбы фры дапушчальна да 0,4%. Вельмі важны ападкавы памер клубняў: для чыпсаў — кругла-валерны, да 60 міліметраў у дыяметры, для бульбы фры — падоўжаны, 9-11 сантыметраў даўжыняй. Акрамя таго, у кожнай новай сарту, як і ўжо кажаць, важна закласці ўстойлівасць да захворванняў, засухі, высокай тэмпературы і пераўтварэння тэмпературы. Словам, патрабаванні растуць пастаянна. І ўсё гэтаму вышынню — пытанне нашага прафесіяналізму і навуковай кампетэнцыі.

Аляксандра АНЦЭЛІВІЧ, фота аўтара.

ААТ «Шані-аграпрадукт»: КЕ КЛЕБАМ АДЗІНЫМ

Чым гаспадарка прываблівае моладзь, і чаму на вёсцы нясумна жыць

Амбіцыйныя планы ў будаўніцтве

Рэканструкцыя і новае будаўніцтва ў гаспадарцы — працэс няспынны. Сёння тут вядзецца будаўніцтва гаража-станцыі боксавага тыпу для захоўвання зерневых культур у аграпрадукт Шані. Аб'ект ужо на фінальнай стадыі — засталася завяршыць падоўгі і некаторыя мантанжныя работы.

У гэтым жа населеным пункце сельта праведзена маштабная рэканструкцыя заправкі. Выкананы рамонт фасаду, агароджанна, пабудаваныя вялікі навіс. Ціпер будзеца пункт мыцця для гаспадарчай тэхнікі. — Шмат сельта зроблена і на малочных фермах: забяспечаны выгулы, пабудаваны вялікі нахаліныя на комплексе ў Шані для грубага захоўвання арганікі пад вываз, зроблена агароджанна фермы «Каштанука», зроблены частковы рамонт агароджы на комплексе ў Шаніх, адрамантаваны памшкані на ўсім малочна-тварных комплексах, — пералічвае вядучы вытворца работ ААТ «Шані-аграпрадукт» Эдуард ГОЙКА.

Год таму на малочна-тварным комплексе «Гарадзецна» завяршаны будынак закрытага тыпу на 1800 м. і для камфортнага ўтрымання малочніка. Раней цяльці знаходзіліся ў дамках на вуліцы. У найбліжэйшым часе плануецца будаўніцтва сучаснага малочна-тварнага комплексу на 300 гадоў, ціпер ідзе яго праектаванне.

Дарогу — моладзі

Аб'ект, які называўся ўбачыць у аграпрадукт — пляцоўка для дзяцей і дарослых з горкамі і вулічнымі транзяхарамі.

— Раней у нас не было ні сквера, ні парку для кантактавання моладзі, ды і дзірваджы. Узялі ідэю з пляцоўкай для дзяцей, аднак адразу прынялі рашэнне, што будзем будаваць і для дарослых — такія ж вяркут-пляцоўка маецца ў Пружанх, — расказвае спецыяліст па ідэалагічнай рабоце ААТ «Шані-аграпрадукт» Хрысціна АСІПЧУК. — Месяц абрана побач са школай, дзе сёння вучыцца 70 дзяцей. Там ціпер створаны гурткі, падлеткі прыходзяць займацца на транзяхорах. Побач устаноўлены дзіцячыя экраны, на якіх дэманструюць мультфільмы і сацыяльныя ролікі. Здымаем і свае ролікі аб палыве работам, нарыхтоўцы кармоў, «Дажынках». Другі экран маецца побач з адміністрацыйным будынкам. Людзям прынята ўбачыць сябе на экране, — дзеліцца спецыяліст.

Спаўняюцца сям'яныя і адраўняць пляцоўкі. Дзеці бавілі час з анімацыйнымі, на надзіманых батутах, тарзанцы, а дарослых чакаў канцэрт. Меропрыства было цалкам апланавана гаспадаркай. Асабліва клепат сельгаспрадпрыемства — моладзь. Маладзкіх людзей ва ўзросце да 31 года ў калектыве каля шасці дзясяткаў.

Праводзіць усе, што цікава самім работнікам. У нас ёсць адмысловы чэт, дзе абмяркоўваем тэмы ж пазвады. Змай выдзілі гульцы ў плейн-боў, раней былі экскурсіі: Хатын, Дудукі, Мінск, вялікі парк забавы ў Баранавічах «Дзіпры», выстаўка «Белгара». Сельта іздальніцтва ў раўняным турыстычным злёце, — пералічвае Хрысціна Асіпчук.

Шчыльна працуе гаспадарка і з мясцовай школай. Сельта ўсе старэйшыя школьнікі ў межах студэнтаў працавалі ў гаспадарцы.

— Адраўняўшы 10 дзён у студэнтах, старшакласнікі захавалі індывідуальна працаўладкавацца і прапрацавалі ўсе лету. У некаторых заробкі даходзілі да тысячы рублёў, усе сабралі сябе да школы, — расказвае спецыяліст па ідэалагічнай рабоце.

Алена КРАВЕЦ, Алена ДАУЖАНЮК. Фота Лязавы ГОЛАД.

ІЛІТ 200202194

Аксцент на прафесійныя кадры і новыя тэхналогіі, а таксама стварэнне камфортных умоў не толькі для працы, але і для адпачынку — менавіта такі падыход выкарыстоўваецца ў гаспадарцы «Шані-аграпрадукт», якая з'яўляецца адной з вядучых у Пружанскім раёне. Маладзкі спецыяліст тут прываблівае не толькі дастойнай аплатай працы і магчымасцю атрымаць службовае жыллё, але і шэрагам перспектыв для ўласнага ўдасканалення, сярэд жыцця, напрыклад, далейшае навучанне па прафесіі. А каб жыццё праходзіла не толькі на працы, гаспадарка аплывае навадарэнне спорткомплексаў, культурных мерапрыемстваў, сумесных з калектывам экскурсіў ші гульні ў плейнбоў. Аб работніках тут клопацца — упэўніцца ў гэтым можна, зазіраючы хача б на нядаўна пабудаваную гаспадаркай вяркут-пляцоўку, размешчаную ў аграпрадукт Шані.

Галоўнае — прафесіяналы

Асноўны кірунак ААТ «Шані-аграпрадукт» — мюса мясцовай вытворчасці. На дзевяці жылывадоўчых аб'ектах утрымліваецца 8076 жывёл, з іх 2,5 тысячы дойнага стака. Ад каровы ў суткі тут атрымліваецца да 23,5 літра малака, 96 % здаецца сортам «экстра». Агульная плошча сельгасугоддзяў складае 7,5 тысячы га, з іх 4,5 тысячы га на ралова. Гаспадарка спецыялізуецца на вытворчасці цукровых буркоў, зерня, рапсу.

У калектыве 314 работнікаў. На скарот, што ў сельскай гаспадарцы знайсці спецыялістаў на некаторыя пазіцыі часам нямрэжа. Я адзначае дырэктар ААТ «Шані-аграпрадукт» Аляксандр КІМОВЕЦ, прыцягваючы кадры дапамагае шэраг мер, замцаваных у тым ліку і ў калектывным дагаворы. Акрамя матэрыяльнай падтрымкі, куды ўваходзяць выплаты па змене месца жылывання і пад'ёмных дапамогах, асабліва ўвага — забеспячэнню жыллем. Яна малады спецыялістам даецца без чаргі, аказваецца садзеінічанне ў атрыманні арганізацыя, а здыманне цалкам аплываецца гаспадаркай.

Усім нядаўна ў якасці падарунка на веселле службовае жыллё такім чынам атрымаў ветэрынар гаспадары — малады спецыяліст, які пасля адпраўкі на размеркаванні выварочыўся на стаяцы на сваім першым працоўным месцы. Дарчы, для замцавання спецыялістаў заагэтанічна і ветэрынарнай службы ў калектывны дагавор унесена дапаўненне аб тым, што малады спецыяліст пасля заканчэння адраўноўкі пры падаўжэнні кантракта на максімальны тэрмін атрымлівае аднаразова матэрыяльную дапамогу ў памеры 200 базавых вольчын, пры заключэнні другога кантракта тэрмінам на пяць га-

доў — 300 базавых вольчын. Летас у гэтым правым кірунку атрымаў дапамогу ў памеры 6400 рублёў малады спецыяліст — начальнік МТК Гарадзецна, сельта — ветэрынарны фельдэр МТК Гарадзецна, які заўважыў другі кантракт і атрымаў аднаразова 11 тысяч рублёў. Спрыяе кіраванню сельгаспрадпрыемства і павышэнню прафесіянальнага ўзроўню работнікаў. Усім акцэнтным працаўладкавацца працягнуць вывучэнне ў ВНУ, а да ступені імя прадугледжаны дапамогі ад гаспадары. Сельта ў калектывны дагавор дадалі новыя пункты. У прыватнасці, сельгаспрадпрыемства аплывае развіццёвыя курсы і семінары для павышэння прафесіянальнага ўзроўню.

— Аснова любога прадпрыемства — людзі. Толькі правільна сфарміраваная жылывацкая і адраўняць працы наперад. Нама прафесіяналы — яны ма дасягненні, — упэўняе кіраўніка гаспадары.

Аднак важныя і ўмовы працы, у тым ліку абсталяванне тэхніка. У гаспадарцы і гэтым уліваюць значную увагу. Новая сельгаспрадпрыемства тэхніка набываецца як за ўласныя сродкі, так і за крэдытны, і па праграме праграма іраніі.

— За гэты год калі варты мільёнаў рублёў мы ўклалі ў абнаўленне матэрыяльна-тэхнічнай базы, у асноўным тэхнікі і абсталявання. Напрыклад, для жылывадоўчых комплексах гэтым летам закуплены і змэнтаваны сістэмы вентыляцыя, што стварае камфортныя ўмовы для жывёл, а гэты ў сваю чаргу ўплывае на колькасць малака. Для таго каб атрымаць пазны вынік, трэба спачатку ўключыць, — перакананы Аляксандр Якімоў.

Дынастыя працягваецца

Сярэдняя заробатная аплата ў гаспадарцы — больш за 1800 рублёў. Пры гэтым механізатары на ўборцы зерня заробляюць ад 3,5 да 7 тысяч рублёў.

— Мой падыход такі: сельская праца — цяжка, а падчас уборчаны — увогуле істотнава без выдаткаў — і яны мюсць быць дастойна апланавана, — упэўняе кіраўніка сельгаспрадпрыемства.

І для яго гэта не проста словы. Бацькі Аляксандра Якімоўца ўвё жыццё аддалі сельскай гаспадарцы. Така Гіта Сімянаві Якімоўца прывясці ў ёй больш за тры дзесяцігоддзі, трынаццаць апошніх гадоў свайго жыцця ўзначальваю адну з самых паспяховых гаспадарак Браслаўскай вобласці ды, бацькі і іраўня — «Агра-Каледзецна», дзе не толькі захаваў, але і прымножыў дасягненні папярэднікаў. Ён заслужаны работнік сельскай гаспадары і ўпадальнік іншых высокіх прафесійных ўзнагарод, у тым ліку падзякі Прэзідэнта за ўклад у развіццё сельгасгаліны. А ўсе, каму падаўся цяпа працаваць побач з ім, называлі яго таленавітым і чалавечым кіраўніком.

Прыклад бацькоў, якія аддалі жыццё сельскай гаспадарцы, і менавіта прымушае рухацца наперад. Любоў да зямлі, любоў да гэтай работы ўзлаві верх. Апошнія 13 гадоў я жыў у Брасла, але сёння я тут. І адчуваю сябе на сваім месцы, — дзеліцца кіраўнік «Шані-аграпрадукт».

У найбліжэйшым перспектыве ў гаспадарцы плануецца будаўніцтва новага жылывадоўчага комплексу на 300 гадоў, што дазволіць істотна павялічыць умоўны ўтрыманна жылывы і павысіць калякасць. У планах і далейшае абнаўленне матэрыяльна-тэхнічнай базы, парка тэхнікі, абнаўленне сушыльных комплексах.

Пры гэтым Аляксандр Якімоўца упэўняе, што нямужна дробяваць у сельскай гаспадарцы не бывае. Важна абсалютна ўсе, які працуе кіраўніцтва сельгаспрадпрыемства і кожны работнік на сваім працоўным месцы да таго, як спрадзіцца са сваімі абавязкамі падарядна арганізацыі. Напрыклад, у гаспадарцы пачалі працаваць з комплексным сэрвісам «Бітрых», які дазваляе вёсці дакументааборот, планавачы, кантраляваць выкананне задач і аналізаваць вынікі. А для кантролю падарядных арганізацыі, якія займаюцца абрэзкай каліты ў жывёл, закуплена адпаведнае абсталяванне, якое дазваляе прааналізаваць эфектыўнасць кожнай маніпуляцыі.

— Сёння любая работа мае аналіз — нішто. Мала зарабіць — патрэбны вынік, важна бачыць, наколькі гэта аказалася эфектыўным, — разумею Аляксандр Якімоўца.

Малады спецыяліст злева направа: аграном Уладзіслаў ХІЛМОНЧЫК, кіроўца Глеб ГАРДЗІЙЧУК і Раман ТРУС, аграном Яна АНГУР.

Надвор'е і тэхналогіі не падвялі

Адметны вынік сельта ўдалося дасягнуць у раслінаводстве. Агульны намалот у гаспадарцы сельта склаў 8547 тон зерня, ураджайнасць — 46,2 ц/га. Гэта, між іншым, на 8,2 цэнтнераў вышэй, чым летас (намалот мінулага года — 7452 тоны, ураджайнасць — 38 ц/га).

Таксама гаспадарка вырошчвае азімы рапс, сельта ён займаў 400 га. Атрымаць удалося 1825 тон пры ураджайнасці 45,6 ц/га — яна аказалася на 16,5 цэнтнераў вышэйшай, чым летас.

Для гаспадары гэта дастаткова высокі ўзровень ураджайнасці. Сем гадоў таму, калі я прыйшла ў гаспадарку, ураджайнасць рапсу была на ўзроўні 15-16 ц/га, — кажа галоўны аграном ААТ «Шані-аграпрадукт» Таццяна НАДЖАФАВА. — З прыходам новага кіраўніка за кошт таго, што змянілі падыходы да эканамікі кіравання, больш расураў укладваецца і ў раслінаводства, бо без гэтага не атрымаеш прадукцыю жылывадоўлі. Было шмат зроблена, у прыватнасці, дабаўлена мінеральных угнаенняў, мікраўгнаенняў, перагледжана сістэма аховы раслін. У выніку мы ўбачылі рост ураджайнасці. Па рансе летас яна складала 29,1 ц/га, сельта больш за 45 — гэта істотны рост.

Механізатар Андрэй МАКАРЭВІЧ і кіроўца Аляксандр ШЫРМА праводзяць сёубу азімага жытня на зялёных кормах.

Якасны камбікорм, камфортнае ўтрыманне і сексіраванне семя

Сёння ў ААТ «Шані-аграпрадукт» 8076 жывёл, з іх 2,5 тысячы дойнага стака, 1,5 тысячы бычкоў на адкорме. У суткі ад каровы тут атрымліваецца да 23,5 літра малака, а гэта на 1,26 літра больш, чым летас. З пачатку года сортам «экстра» здадзена 96 % малака, яго тлустасць — 3,8 %.

Самы сучасны ў гаспадарцы — малочна-тварны комплекс замкнёнага цыкла «Гарадзецна», пабудаваны ў 2010 годзе і разлічаны на 1100 гадоў. Яго абслугоўвае 30 работнікаў, у тым ліку начальнік комплексу, яго памочнік, селекцыянер, асеміятар, ветэрынарны ўрач, а таксама жылывадоўца і механізатары. Летас быў набыты новы самаходны кормараздатчык, які аблегчыў работу персаналу.

Сельта тут устаноўлена сістэма вентыляцыя з арашаннем. Яна стварае мікраклімат у памшканых у спякотнае надвор'е. Сістэма арашэння аўтаматычна ўключаецца пры 25 градусах, вентылятары — пры 23.

— Шэсць гадоў таму, калі я прыйшоў працаваць у гаспадарку, надол складалі 17 літраў у суткі, ціпер удалося дасягнуць 23,5 літра, але і гэта не мяжа, — адзначае галоўны спецыяліст «Шані-аграпрадукт» Уладзімір АСІПЧУК. — Шмат залежыць ад работы заагэтанічна і ветэрынарнай службы і ад работнікаў на месцах. Важна і селекцыянерная работа. Мы прымяняем семя быкоў з племянной каштоўнасцю вышэй за 130. За п'яць гадоў гэта прынесла свой плён. Змяніліся сёння і падыходы ў вытворчасці камбікорму і іх складанні, ўтрыманні жывёл і яе кармленні.

Планавы выхад цялят у гаспадарцы — 84 на 100 гадоў. Летас тут пачалі працаваць з сексіраваным семенем (семя быкоў-вытворцаў, раздзеленае па поле), якое дазваляе атрымаць толькі цэлачак і значна павялічвае матаннае пагапоўе буйной рагатай жылывы.

Дзякуючы такой тэхналогіі з 600 асемнэнных цэлачак мы атрымалі толькі двух бычкоў. За гэтым — будучыня, — упэўняе галоўны спецыяліст.

Зрэшты, я і за прафесіяналам. А іх вывучаюць з маладзкі спецыялістаў, учарашніх выпускнікоў спецыялізаваных наву-

чальных устаноў. На МТК «Гарадзецна» такіх няма. Сярэд і начальнік комплексу Дзімітр ЖУК.

— Пасля заканчэння Ваўкавыскага дзяржаўнага аграрнага каледжа прыйшоў на адраўноўку па мэтавым накіраванні, спачатку працаваў на мескім-начальніку комплексу. Чаканні апраўдаліся, бо ўсемагмуль, куды ду вучыцца і дзе давацца ця працаваць. Таму пасля заканчэння адраўноўкі працягнуў кантракт. У кастрычніку мінулага года стаў начальнікам комплексу. Атрымаў службовае жыллё — дом у вёсцы, — дзеліцца Дзімітр Жук.

Аграном Яна АНГУР, выпускніца Гродзенскага дзяржаўнага аграрнага ўніверсітэта, які скончыла год таму, каля працы па размеркаванні. Дзяўчына здымае кватэру ў Пружанх, штодзёны транспарт сельгаспрадпрыемства работнікаў на работу з райцэнтра.

Я нарадзілася ў Навагрудку, да ўніверсітэта не была знаёма з сельскай гаспадаркай. Прыйшла па размеркаванні і ціпер трапіла на ўборцы і закладцы кармоў на зям. Наглядзячы на тое, што ўборчаныя ў нас — самы складаны час, і ўзлым работа мне падабаецца.

Малады спецыяліст, начальнік малочна-тварнага комплексу «Гарадзецна» Дзімітр ЖУК.

Алена КРАВЕЦ, Алена ДАУЖАНЮК. Фота Лязавы ГОЛАД.

ІЛІТ 200202194

КУЛЬТУРА ЗЕМЛЯРОБСТВА — НА ПЕРШЫМ МЕСЦЫ

ААТ «Мурава» Пружанскага раёна СТАЛА ПЕРШАЙ СЯРОД ЭЛІТГАСАЎ КРАІНЫ

Збожжачышчальна-сушыльны комплекс, які мадэрнізаваў сёлта.

Калі гавораць аб прыгажосці поля, то маюць на ўвазе звычайна маладую пішчотную рунь альбо жоўтае мора каласоў. А нам вось нядарна пашчасліва убачыць найпрыгажэйшае, толькі што засеянае поле. Мы прыехалі ў Мураву ў канцы жніўня, і першае, што кінулася ў вочы адразу за будынкам канторы, — панарама гэтага палетка. Можна, ад таго, што поле распасцерлася не на цалкам раўніннай мясцовасці, яно выглядала не зусім звычайным, невялікая ўзгоркаваць, нібы палатно, падкрэслівала раўноткі рады, пакінутыя сельгасаргатам — след нядарнай апрацоўкі. І выглядала усё гэта некалькі нават урачыста, адным словам, полем хацелася любавачца.

Ліній падрыхтоўкі зерня і насення.

Уборка і пасяўная: некаторыя вынікі

Тут да кожнага палетка падыходзіць вось так — прафесійна і з душой. З гэтага і пачынаецца культура земляробства. — У нас усё палі аднолькава, — гаворыць дырэктар ААТ «Мурава» Пётр БІЛЕЦКІ. — І тая, што знаходзіцца ўздоўж дарогі, і тая, што наводдаль ад населеных пунктаў, бо нашы працаўнікі усё робяць па-гаспадарску, адпаведна з тэхналагічным патрабаваннямі. Сёлетняе жніво — ужо гісторыя, правалі яго ў даволі сур'ёзны тэрмін. Напрыклад, 9 жніўня ўжо жалі на прасяўдзімых участках. Да 19 жніўня закончылі не толькі ўборку, але і сям'ю азімага распусу. Збожжавы і зернебабовы, дарэчы, сёлта сабралі на 600 тон больш, чым летась. Валавы збор распусу ў параўнанні з мінулым годам скаціў 116,6 прэцента.

Ураджайнасць збожжавых атрымалі надзвычайную — 57,4 цэнтнера за гектара, да леташняга дабавілі 4,4 цэнтнера. Распавія палетки таксама аказаліся больш прадукцыйнымі: сабраны 42,3 цэнтнера з гектара з пласом да леташняга — 3,1 цэнтнера.

ААТ «Мурава» займаецца вытворчасцю элітнага насення збожжавых культур, цукровых буракоў, алейнага насення распусу, а таксама малака і адпаведна кармоў. Гаспадарка дакладна разумею на патрабаванні рынку, тут украінцыць новыя тэхналогіі, развіваюць новыя вытворчасці. Ужо шмат гадоў аснову тэхнічнага парку складаюць айчыныя машыны і аргрэты, і з году ў год расліваводца галіна паказвае стабільна высокую вынікі.

Цэх механізацыі, які не падводзіць

Механізатар Валерыя САУЧУК аглядае культуравы.

вонкавага ўмяшальніцтва. А на такім простым, на першы погляд, вынаходлівае ссканомілі немалыя сродкі.

Вось і гэты МАЗ, які паступіў на баланс гаспадаркі ў гэтым годзе, удаканалі пад усёлія патрэбы — нарасцілі барты кузава. Цяпер машына можа перавезці за раз большы груз. **Вадзіцель Мікалай ЧАРЭШКА**, які адпрацаваў чвэрць стагоддзя ў гаспадарцы, новым грузава-ком задаволены. Ужо ў гэтым годзе працаваў на адвозцы збожжа на машыне 2023 года выпуску. Гаворыць, што ў полі трэба быць больш маневраным, таму працуе толькі з кузавам, а з прычэпам вазіў на збожжапрыёмны пункт зерне дэжурна.

У полі, за ёўкай Наваеўскай, сустракаем механізатара Валерыя САУЧУКА, які праводзіць культураванне на адным з самых магутных беларускіх трактараў МТЗ-35. Валерыя Мікалаевіч яшчэ і кваліфікаваны майстар-наладчык. Трактарыст першага класа, у свой час ён скончыў курсы пра трактарным заводзе, атрымаў патрэбную кваліфікацыю. Цяпер гаспадарка абслугоўвае ўсе машыны, акрамя гараўніцкіх, за якія адказвае прадпрыемства-вытворца.

Кіроўца Мікалай ЧАРЭШКА працуе на новым МАЗе.

Да элітнага насення — адпаведны падыход

Зусім нядарна галоўны арганом гаспадаркі пайшоў на павышэнне, яго прызначылі кіраўніком суседняга сельгаспрадпрыемства. Абаважкі галоўнага арганом выконвае **Міхал СЕМАКОВІЧ**. Міхал Георгіевіч — вопытны спецыяліст, арганом працуе ўжо 37 гадоў, мае ўласныя напрацоўкі ў справе культуры земляробства. — З ім сустракаемся на складзе, дзе захоўваецца гатовае да рэалізацыі элітнае насенне. Летась рэалізавалі 400 тон насення азімых культур, сёлта плануноў прадаць яшчэ больш, што павінна стаючы паўпільваць на эканомію гаспадаркі. Акцыянернае таварыства купіў у літоўскага навуковага інстытуту ўласнае суперсіду, вырошчывае на сваіх палях, атрымлівае эліту і рэалізоўвае сельгасарганізацыям вобласці і краіны. Працуюць выключна з насеннем айчынай вытворчасці.

Усходы з'яўляюцца дружныя, пасля дажджу робім праполку, а далей будзе праводзіцца догляд, як той казаў, па раскладзе. Тут яшчэ важна адчуваць найлепшы тэрмін. За гэды работы прыйшоў да высновы, што да кожнай культуры, да кожнага поля павінен быць індывідуальны падыход. Заўважылі, як у фільмак пра дзюніны павязкавы: севіныя прыкладзе ў поле, возьміце ў рукі зямлю, адчуце не тэмпературу, тады і прымае рашэнне, ці пара севяць. Цяпер нам у дапамогу — навукова-агрэнтаваныя распрацоўкі, высокія тэхналогіі, але ўсё роўна зямля трэба адчуваць. Там больш што надвор'я ў нас карыснае, прырода нарэдка падасць не лепшыя сапраўды, і трэба прызначыцца, разгавяць на падобныя выклікі, тады не прагадае. Можна ўжо сказаць, што сёлта год выдаўся адносна спрыяльным, атрымалі добры ўраджай як збожжавых, так і распусу. Культура земляробства перадамувае паслеку не толькі пры вырошчванні збожжавых, зернебабовых, распусу, але і усой галіны

Выконваючы абаважкі галоўнага арганом Міхал СЕМАКОВІЧ дэманструе насенне, якое будзе рэалізоўвацца гаспадаркам краіны

— Культура земляробства пачынаецца з правільнай падрыхтоўкі глебы, — гаворыць Міхал Семаковіч. — У гаспадарцы ёсць усё, каб зрабіць гэта. Цяпер, напрыклад, праводзіцца паліянае пустае, пачнем ворыва, затым будзе культураванне, давадзненне глебы да канцэдыі, у тым ліку каб было роўна пражка, гэта адно з аграўнічных патрабаванняў. Ну а далей трэба свечасова і правільна правесці хмірпалю, ажыццявіць догляд палю, які ўключае ўнясенне мікразэнтаў, іншых пакуных рэчываў. Пры гэтым патрабуецца, каб пасевы заўсёды былі ахоўшаныя, падтрымліваліся кантуры палю. Менавіта захаванне тэхналогіі гарантуе атрыманне добрага ўраджая збожжа ці іншай культуры, якія і прыносяць прыбытак прадпрыемству. Бо якаснае насенне усім патрэбнае.

Аграўнічныя тэрміны сям'ю — гэта наогул святое для нашай справы, разгавяць далей арганом са стэжам. — Вось, напрыклад, распус мы пасялі літаральна за чатыры дні ў самым лепшым тэрміне. Зямля была падрыхтаваная, а паколькі стаяла сушы, нават не пра-

Механізатар Анатоль САВІЦКІ ўзрвае зямлю.

Усе, з кім давалося гаварыць у гэты дзень пра земляробчыя клопаты, добрым словам гадвалі цэх механізацыі гаспадаркі. Названы цэх з'яўляецца бадзі, што адным з самых зацікаўных падраздзяленняў сельгаспрадпрыемства. Тэхніка сёння каштуе нятанна. Але ж менавіта тэхніка забяспечвае ўсё тэхналагічны працэс на палях і іншых вытворчых пляцоўках. І тое, што з першага да апошняга дня ўборкі ўсе камбайны адначасова выходзілі ў поле, пры гэтым амаль усё прадэманстравалі прыкладна аднолькавы намот, сведчыць, што тэхніка працавала спраўна, без услякіх паламок. У апошнім, несумнянен, заслуга людзей, якія працуюць на машынным дварах, а таксама занятыя ў падраздзяленні механізацыі.

Начальнік мехтара **Уладзімір КАРУНАС** расказвае, што ў гэтым годзе, які і раней, паліянаецца тэхнічны парк. Атрымалі новы камбайны, кормараздатчык, касілку, пасуны аргрэты, аргрэты-граблі. Стаўку тут робяць на пастаяннае і якаснае тэхнічнае абслугоўванне, якое праводзіцца па ўліку мотагады. Прайшоў аргрэты псуноў колкасці гадзінь, становіцца на абслугоўванне. А сваімі майстрамі тутэйшых машынных двораў можа пахваліцца. У свой час нам паказвалі адмысловае металічную «латку» на панелі аднаго з механізмаў. Калі туды не змаглі дарабца, каб замяніць доталь, што вышлі са стору, тутэйшым ўмельцы прарэзалі дзірку ў металічнай панелі, правалі неабходныя мэханізмы і заварылі зноў — паставілі акружную латку. Недасведчаны чалавек і не заўважыць.

Калі ў гаспадарцы святкавалі «Дажынкін», то ўшанавалі не толькі камбайнары, вадзіцелі, гадвалі ўсё працуючыноў земляробчы, якія зрабілі ўнёсак у важкі каравой года. Сярод іх, вядомыя механізатары — майстры ворыва. А гэтыя работы хапае не толькі перад пасуноў ды пасля ўборкі. Заўсёды падасюваць ці сьцьме травы на корм, арэць трэба ў ходзе кормаўборкі — працэс гэты ў сельскай гаспадарцы бясконкы. Хіба зямлю здараецца пералынак, тады для механізатара знаходзіцца іншая справа.

Намеснік дырэктара Аляксандр МАРКЕЧКА абмяркоўвае працоўны план з начальнікам мехтара Уладзімірам КАРУНАСАМ і загадчыкам рамонтных майстраў Віталем БЕРАЗНОКОМ.

Паўтарагадовы запас кармоў

Яшчэ раней у гутарцы з намі Пётр Білецкі падкрэсліў, што за ўборкай, пасуноў, якія пайны час былі на парадку дня пад нумарам адзін, земляробы ні на дзень не аслабілі ўвагу да кормавытворчасці. На гэты аграўнічы арыентавалі і кіраўнікі дзяржавы, і кіраўнікі галіны. На розных нарадах падкрэслівалася важнасць нарыхтоўкі кармоў як перадамува паслявовай зямлёй жыўлёў. У Мураве вырасілі добрыя травы, добра кукуруза.

На кукурузным полі заставіў арганом на кормавытворчасці **Пётр ДАНОК**. Пётр Міхалевіч не без тонура паказвае кукурузу, якая выраста значна большай за рост чалавека. — Літаральна праз некалькі дзён (25 жніўня). — Аўт, прыйдзіць камбайны і скосяць кукурузу на сілас, — гаворыць Пётр Данюк. — Кукурузу гэтым разам вырасілі на 650 гектарах. Чакаем, што атрымаем не менш, чым 300 цэнтнераў з гектара зялёнай масы. Нарыхтоўка кармоў працягваецца. Закадаваем сямку ў траншэі, нарыхтавана за сезон 300 тон сена. Ужо ёсць паўтарагадовы запас грубых кармоў, заўсёды робім такі запас на выпадак неуряджайнага года, — працягвае арганом. — Сёлта вяс падаём гаспадаркам-партнёрам лішкі леташняга фуражу. Здаралася, што і мы купілі ў суседзёў кармы, але гэта было вельмі рэдкім. Стараемся нарыхтаваць і якасныя кармы, і з запасам. Выдатна разумею, што паслякі жыўлягадоўчай галіны гаспадаркі, малака коласам «экстра» фармуецца на нашых палях, вызначаецца якасцю траў, аграўнічнымі тэрмінамі ўборкі.

Як вядома, кармы добры гаспадар нарыхтоўка з канца вясны да позняй восені. Так і робяць у «Мураве».

Арганом на кормавытворчасці Пётр ДАНОК дэманструе ўраджай кукурузы.

Аб важнасці меліярацыі

— Важным кірункам у палітыцы культуры земляробства з'яўляецца клопат пра меліярацыю, падкрэсліў намеснік дырэктара сельгаспрадпрыемства Аляксандр МАРКЕЧКА. — Падтрыманне ў рабочым стане меліярацыйноў сістэмы, бо меліярацыйнае зямлі ў агульным аб'ёме сельгасугоддзяў займаюць немалую частку. Працягласць каналаў складае 33 кіламетры. Гаспадарка наймае спецыялістаў Пружанскага ПМС, яны ахоўшваюць, даглядваюць каналы, сонцаць за тым, каб сістэма двухбаковага рэгулявання была ў парадку, усё шло ў рабочым. Варта сказаць, што нашы партнёры адказна ставяцца да справы, і спецыялісты выязджаюць на месца па першым закліку.

Меліярацыя — гэта справа не танная, але вельмі патрэбная ў кантэксце сучаснага земляробства. Калі многа вады, не трэба сьцьме, калі вільгаці недастаткова, шмозы, надварот, закрываюць. Узровень вільгаці глебы на такіх зямлях — адзін з найважнейшых фактараў, — падкрэслівае Аляксандр Іванавіч. — Калі б сёлта свечасова не закрылі шлюзы, такі ўраджай не атрымалі б. Там і даводзіцца гаварыць аб важнасці меліярацыі.

Адкрытае акцыянернае таварыства «Мурава» Пружанскага раёна па сучасных мерках — зусім невялікая гаспадарка, па плошчы далёкая ад церапных гігантаў галіны. Але прадпрыемства трывала стаць на нагах, устойліва развіваецца, яго працуючы баньчы перспектывы. Тут працуе дзюны калектыву аднадушны — высокакваліфікаваны спецыялістаў і рабочыя, які аднолькава дбаюць аб справе. Сведчаннем таму і дасягнуты высокі вынік, які не застаўся неўважаным на ўзроўні краіны.

УПОР — НА ІМПАРТАЗАМАШЧЭННЕ

Пружанскі завод радыёдэталей нарашчвае аб'ёмы вытворчасці і асвойвае новыя віды прадукцыі

Некалі, а дакладней, больш за паўвека таму, Пружанскі завод радыёдэталей быў у ліку гарадзкіх прадпрыемстваў. Тады ён уваходзіў у склад саюзага вытворчага аб'яднання «Піперон». На заводзе выпускалі пераменныя рэзістары для радыёэлектроннай і ваеннай прамысловасці. Але па вядомых прычынах у 1990-я гады ў пражанцах патрэба адпала. Паўстала пытанне аб пошуку новых кірункаў дзейнасці.

Дырэктар Андрэй КАЛАСЕЙ.

Наладчык абсталявання вытворчасці вырабаў з пластыка Дзмітрый КАПРЫЗА нісе панэль, вырабленую на ліцейнай машыне.

З такіх гранул атрымліваюцца гатовыя панэлі.

Спрабавалі займацца самай рознай прадукцыяй, у асноўным рабілі мабільную фурнітуру. Але ў 2000-х рынак запўнілі аналагічныя кітайскія і расійскія вырабы, якія выйравалі па цане і якасці. Толькі пражанскія завадчане не здаваліся. Праўда, у той час мала хто верыў у Пружаных, што завод выжыве, тым больш пра на постсаветскай прасторы падобныя прадпрыемствы масава спынілі сваё існаванне.

— Калектыву завода ўзяў курс на новыя віды прадукцыі, пошук новых рынкаў і мадэрнізацыю вытворчасці — расказаў дырэктар завода радыёдэталей Андрэй КАЛАСЕЙ. — Апошнія два дзесяцігоддзі прадпрыемства ажыццяўляе поўны цикл: ад распрацоўкі да сярэдняга асваення новай прадукцыі, у тым ліку імпартазамашчэнняй прадукцыі. Сёння асноўныя віды нашай прадукцыі: аўтарактарныя жгуты, камплектуючыя для аўтарактарных жгутоў і бытавой тэхнікі — выкарыстоўваюцца ў складзе канчатковага прадукту каверных прадпрыемстваў ААТ «МТЗ», ААТ «МАС», ААТ «Гомсельмаш», ААТ «Атлант» і іншыя.

Напрыклад, супрацоўніцтва з Мінскім трактарным заводам пачалося з вытворчасці шпосельных злучальнікаў. Імі камплектуюцца амаль кожны жгут, які паступае на ААТ «МТЗ». Завадчане ганарыцца, што іх прадукцыя прысутнічае фактычна ў кожным беларускім трактары. А прамысловыя гіганты, якія купляюць камплектуючыя ў Пружаных па праграме імпартазамашчэння, атрымалі магчымасць знізіць затраты на канечны прадукт сваёй дзейнасці.

— Імпартазамашчэнне — гэта надзвычай цікавы і перспектывны кірунак развіцця вытворчасці, — гаворыць начальнік тэхнічнага аддзела Марына ПАНОВА. — Раней, нават калі і збіраўся жгут у нас, мноства дробных камплектуючых у ім было імпартных. Такім чынам, і тут было знойдзена багацце поле дзейнасці па далейшым імпартазамашчэнню.

Сказаць проста: «Узяць і асвоіць» працывага Марына Валянцінаўна. — Насамрэч працэс гэты даволі складаны — трэба, каб прадпрыемства-заказчык узнёўліся ў нашай тэхнічнай здольнасці, для гэтага неабходна распрацаваць сумеснае тэхнічнае заданне, вырабіць

Лабарант хімічнага Ана МіРАНЮК адбірае пробу вады.

даследныя ўзоры, потым правесці выпрабаванні ў акрэдытаваных лабараторыях краіны. І толькі тады мы можам брацца за вытворчасць нават самай маленькай і простаў, на першы погляд, дэталі. Калі ўсе этапы паліхова прайзданы, патрэбна «дабра» ад кампетэнтных спецыялістаў атрымаць пачынаюцца вытворчасць новых вырабаў».

Сёння, як ніколі, важна паспеш заняць нішу рынку камплектуючых жгутоў, якія вывозяцца. Таму спецыялісты завода ўвесь час трымаюць руку на пульсе. Вылучаюць тэндэнцыю закупкі прамысловых гігантаў, а рыне і тую ці а на іх патрэбы. У адпаведнасць з планам мерапрыемстваў па асваенні імпартазамашчэнняй прадукцыі, у гэтым годзе будзе асвоена 10 новых вырабаў, які даюць магчымасць вытворцам жгутоў знізіць затраты на канчатковы прадукт. Напрыклад, пастаўка аднаго з відаў адаптараў ажыццяўляецца з Мексікі і каштуе 15 рублёў. Было прынята рашэнне асвоіць вытворчасць названага выраба, якое па канкурэнтаздольнасці і якасці не саступае, але будзе каштаваць прыкладна ў тры разы танней пры гарантыі пастаўкі і сур'ёзнай тэрміна.

Хутка рэагавань на заплыты рынку стала магчыма пасля грунтоўна-

га тэхнічнага пераўзбраення, якое з'яўляецца адным з прыярытэтных кірункаў стратэгіі развіцця прадпрыемства. Асабліва ўвага ўдзяляецца абнаўленню парка абсталявання ўчастка ліцця палімераў, гальванічнай вытворчасці, зборнай вытворчасці жгутоў.

Пасля рэканструкцыі цэха з установай ліній нікелявання і новых ачысных збудаванняў, укаранення энергаэфектывых выпрамляльнікаў завод мае магчымасць пры добрай якасці і канкурэнтаздольнай цане аказваць паслугі гальванізацыі і пакрыцця паверхні сталёвых і алюмініевых арганізацыяў. Напрыклад, вядомы вытворца пластыкавых цацак «Палессе» замаўляе ў Пру-

Вязельшчык сувенірнай жгуту Алена ГРЭЧКА дамаструе аддзел праймаўца пры вырабе жгуту для аўтарактарнай тэхнікі

жаных цацкава пакрыццё. Паколькі прадпрыемства знаходзіцца на тэрыторыі горада, вялікае ўвага ўдзяляецца пытанню экалогіі. Забяспечваюцца нарматывы ПДК у сцёкавых водах.

Дырэктар завода Андрэй Каласей адзначае, што за папярэдняй работай невялікага прадпрыемства стаіць яго калектыв. У цэхах завода — 183 чалавекі. «Мы цэнім усіх нашых спецыялістаў, — працягвае дырэктар. — Добрага слесаря-інструментальніка, ліцейшчыка, паяльшчыка, а спецыяліста жгуту знайсці не так проста. Такіх не рыхтуе ніводная прафесійная навуковая ўстанова краіны. Іх навучаем на месцы. Каб чалавек стаў майстрам-прафесіяналам, патрэбна не адзін год. Варта адзначыць, што большасць нашых спецыялістаў — жанчыны, людзі надзвычай адказныя, скупілісьня».

Начальнік аддзела кадрў Таццяна КАВАЛЬЧУК расказала, што ў калектыве доволі многа людзей, якіх можна назваць патрыятычна свайго прадпрыемства. Яны пераходзілі ўсе цяжкасці і засталіся на заводзе, цяпер гэта сям'я высокакваліфікаваных спецыялістаў і рабочых. Праблемным пытаннем праекту дзяржавы ўмацавання тэхнічнай становай умацавання тэхнічных кадраў спецыялістаў. Таму было прынята рашэнне рыхтаваць кадры на падставе мэтавага набору. Ужо паступілі ў сталічныя ВНУ студэнты, якія гарантуюць вернасць на завод.

Калектыву дагавор прадудзельнае прасторы сапраўды, — гаворыць начальнік аддзела кадрў — Матэрыяльнае дапамога аказваецца работнікам на падрыхтоўку дзяцей да школы, не забываем нашых юбіляраў і маладых спецыялістаў.

Вязельшчыні сямейных жгутоў Ганна ШЫЦКО і Таццяна БАМУТА працягваюць чапнасць электрычнага ланцуга на участку вырабы жгуту № 10.

жанах цацкава пакрыццё. Паколькі прадпрыемства знаходзіцца на тэрыторыі горада, вялікае ўвага ўдзяляецца пытанню экалогіі. Забяспечваюцца нарматывы ПДК у сцёкавых водах.

Дырэктар завода Андрэй Каласей адзначае, што за папярэдняй работай невялікага прадпрыемства стаіць яго калектыв. У цэхах завода — 183 чалавекі. «Мы цэнім усіх нашых спецыялістаў, — працягвае дырэктар. — Добрага слесаря-інструментальніка, ліцейшчыка, паяльшчыка, а спецыяліста жгуту знайсці не так проста. Такіх не рыхтуе ніводная прафесійная навуковая ўстанова краіны. Іх навучаем на месцы. Каб чалавек стаў майстрам-прафесіяналам, патрэбна не адзін год. Варта адзначыць, што большасць нашых спецыялістаў — жанчыны, людзі надзвычай адказныя, скупілісьня».

Начальнік аддзела кадрў Таццяна КАВАЛЬЧУК расказала, што ў калектыве доволі многа людзей, якіх можна назваць патрыятычна свайго прадпрыемства. Яны пераходзілі ўсе цяжкасці і засталіся на заводзе, цяпер гэта сям'я высокакваліфікаваных спецыялістаў і рабочых. Праблемным пытаннем праекту дзяржавы ўмацавання тэхнічнай становай умацавання тэхнічных кадраў спецыялістаў. Таму было прынята рашэнне рыхтаваць кадры на падставе мэтавага набору. Ужо паступілі ў сталічныя ВНУ студэнты, якія гарантуюць вернасць на завод.

Калектыву дагавор прадудзельнае прасторы сапраўды, — гаворыць начальнік аддзела кадрў — Матэрыяльнае дапамога аказваецца работнікам на падрыхтоўку дзяцей да школы, не забываем нашых юбіляраў і маладых спецыялістаў.

Паводле слоў Таццяны Кавальчук, завод актыўна удзельнічае ў жыцці горада. «На ўсіх мерапрыемствах, выставах, аглядах абавязкова прадстаўлена наша прадукцыя». Вядома, нашы спецыялісты бываюць не толькі вядомымі ў краіну, напрыклад, у малакаперапрацоўчага прадпрыемства, але ў горадзе нас ведаюць, і гэта дадаткова нагода для гонару. Мы шэфіруем над некалькімі шаноньскімі вятарнікамі, з задавальненнем прымаем удзел у мерапрыемствах культурнага, спартыўнага кірунку, — адзначае Таццяна Васільеўна.

Умеюць працаваць — умеюць і адпачываць. Добра ўсталяваны ў Пружанані засталіся ў чыноў калектыву ад нідэйшых пазедак на ААТ «БЕЛАЗ», у парк-музей гісторыі «Сулал». У верасні плануецца наведаць Лідскі замак, школад «Нёман». Завадчане прымаюць актыўны ўдзел у мерапрыемствах абласнай арганізацыі прафсаюза «Белпрафмаш». Пружанскі раённы выканаўчы камітэт.

Святлана ЯСКЕВІЧ, Алена ДУЖАНОК, Фота Лізаветы ГОЛАД і з архіва прадпрыемства.

Сацыяльны аспект

МАБІЛЬНЫ ДОКТАР

На лінію выйшаў перасоўны медыцыйскі комплекс

З пачатку верасня ў Пружанскім раёне пачаў работу перасоўны медыцыйскі комплекс. Атрыманне спецыяльнага аўтамабільнага стала чаканай падзей. У раёне з колькасцю населеных пунктаў больш за дзве сотні, многія з якіх даволі аддалены ад стацыянарных медыцыйскіх устаноў, мабільная медыцынская дапамога выглядае асабліва актуальнай.

Нямала людзей, асабліва пажылых, слабы, адзіночкі, не можа сарэчнасва дабрацца да доктара, каб хоць раз у год прайсці кваліфікаваны медыцыйскі агляд. А тут спецыялісты прыедуць па месцы жыхарства, правядуць агляд, дадуць рэкамендацыі, — гаворыць галоўны ўрач Пружанскай цэнтральнай раённай бальніцы Юры ЮЗЬКО. — І ўжо першыя водку, якія мы атрымліваем літаральна праз некалькі дзён работы, надзвычай станоўчыя. Пацыенты выказваюць падзяку.

Комплекс быў закуплены за сродкі абласнога бюджэту. Рахункі ён функцыянуе ў рэжыме тэсціравання. Медработнікі навідалі шэраг вясак Шаньшэўска і іншых сельсаветаў. Калі мы перакажам, што ўсё абсталяванне працуе дакладна, будучы складзены графік, вызначаны спецыялісты, і амбулаторыя на колах пачне работу на пастаяннай аснове, — кажа галоўны ўрач.

Паскарэню ў справе набліжэння да пацыентаў медыцыйскіх машын, несумнінна, паспрыяла майская нарада па актуальных пытаннях аховы здароўя краіны. Тады шмат увагі было ўдзялена стану медыцыны на вёсках. Кіраўніц дзяржавы зрабіў акцэнт на тым, што аптымізацыю якасцю медыцыны трэба праводзіць уважана, зыходзячы найперш з інтарэсаў людзей. Прагучала настойлівае прароўнае спачатку заваецкі комплекс на колах, якія зможа замініць ФАПы, і толькі потым і можна будзе закрыць.

Перасоўны медыцыйскі комплекс з'яўляецца амбулаторна-паліклінічным, ён прадуладжаны для правядзення прафілактычных медыцыйскіх аглядаў, дыспансерызацыі насельніцтва, а таксама планавай медыцыйскай дапамогі. Мед-

Памочнік лекара Кацярына ДУБЧУК правярае справінасць абсталявання перад выездам.

работнікі могуць тут праводзіць розныя медыцыйскія ўмяшанні, дыягностыку, лабараторныя даследаванні, а пакуль рэчы прышчыпкі, праводзяць тлумачальную і асветную работу.

Кіроўца перасоўнага фельчарска-акушарскага пункта Уладзімір РАЗОН.

кушкіца для агляду жыхары. Кацярына Дубчук кажа, што ў першыя дні работы іх пацыентамі былі нават вясковыя ва ўзросце 85: «Наўрад ці нявыбарылі б да доктара, каб не прыходзіла проста да вільня хаты. Адна бабушка сказала, што раённай толькі аўтакрама каля яе дома спынялася, а цяпер цэлая паліклініка на колах прыехала. І гэта праўда. А хутка будзе і іншыя вёскі, будзе наладжаны продаж лекаў».

Яшчэ ў райбальніцы адзначылі, што везьдзі перасоўнага медыцыйскага комплексу заўсёды будзе рыхтавацца заагяду. Аб прыездзе медыкаў жыхары вясак даведваюцца прыкладна за тыдзень, іх праінфармуюць сельвыканкам і староста вёскі.

Акрамя таго, улічваючы прароўнае людзей, паспрыяючы апаўчэння пацыентаў ішч і праз сацыяльны сеткі, тэлеграм-каналы. Разлічваюць і на зваротную сувязь. Калі, скажам, на працягу ліній будучы паступаць прароўнае ад жыхароў тых ці іншых населеных пунктаў, медыкаў ФАПы, графік можа быць скаркажыраваны пад надзеянне патрэбы і заплыты сельскай аховы здароўя. Заданна стаць ахапіць яе мага больш вёсак, дадаць да самай аддаленай, на яе вырашэнне і будзе арыентаваны медыцыйскі комплекс.

Святлана ЯСКЕВІЧ, Фота Лізаветы ГОЛАД.

МУЗЕЙ, ЯКІМ ГАНАРАЦЦА

Пружанскі аграрна-тэхнічны каледж рыхтуецца адзначаць 70-годдзе

Нярэдка ў сельгасарганізацыйных вобласцях даводзіцца чух ад кіраўнікоў і спецыялістаў, што сваю першую адукацыю і, адпаведна, пучыўку ў жыццё яны атрымалі ў Пружанскім тэхнікуме. Так установа называлася да 2004 года. А на адным з прамысловых прадпрыемстваў райцэнтра нам паўжартам казалі, што палова пражанцаў мае дыпломы гэтай установы. Але ў кожным жарце, як вядома, ёсць вялікая доля праўды.

Вось і цяперашні дырэктар установы Дзмітрый ЧАЙКОЎСКІ ў сярэдзіне 1990-х скончыў каледж, пасля атрымання дыплама ВНУ пазны час выкладаў у сваёй альпімайтэра. А сёння прайшоў сюды дырэктарам.

Дзмітрый Уладзіміравіч расказвае, што ў 1953 годзе Пружанскі тэхнікум механізацыі сельскай гаспадаркі быў створаны рашэннем Савета Міністраў ССРСР. Пачыналі з чатырох аудытарыяў і прыставак будынку і невялікага інтэрната. Цяпер па стане матэрыяльна-тэхнічнай базы, узроўню падрыхтоўкі спецыялістаў Пружанскі дзяржаўны аграрна-тэхнічны каледж адпавядае самым сучасным стандартам. Маюцца чатыры вучэбныя картусы, чатыры інтэрнаты — жыллыя забяспечаныя ўсе навучныя: лабараторыя, вучэбна-вытворчая майстэрня, добры тэхнічны парк, доследнае поле.

Да вучбы з 1 верасня прыступілі 980 навучанцаў па васьмі спецыяльнасцях, 756 з іх навучанца на дадзеным аддзяленні, астанія — на завочным. Сёўдла да ранейшых дабавіла спецыяльнасць «арганізатар сельгаспадарчай вытворчасці». Выпускніку каледжа навіруаваць у гаспадарку Брэскай вобласці, Польшы на іх заўбедзі ёсць.

Паводле слоў дырэктара, навучанцы і выхаваўчы працэс забяспечвае дружны калектыв выкладчыкаў і супрацоўнікаў. Навучэнцы маюць магчымасць удзельнічаць у самых розных мерапрыемствах, займаюцца спра-

Дырэктар Дзмітрый ЧАЙКОЎСКІ дамаструе шмалець маршала Ракасоўскага ў музейным пакі «Зал Перамогі».

ваі даспадобы ў гуртках і секцыях. Каледж мае надзвычайную базу для гісторыка-асветнага і патрыятычнага выхавання.

Паводле слоў дырэктара, навучанцы і выхаваўчы працэс забяспечвае дружны калектыв выкладчыкаў і супрацоўнікаў. Навучэнцы маюць магчымасць удзельнічаць у самых розных мерапрыемствах, займаюцца спра-

ваі даспадобы ў гуртках і секцыях. Каледж мае надзвычайную базу для гісторыка-асветнага і патрыятычнага выхавання.

музей атрымаў сваё названне «Краянаўцаў і экспазіцыі ёсць асабліва рэчы маршалаў Саўецкага Саюза Жуківа, Ракасоўскага, Акуба-

Іх перадавалі навучанцам пражанцаў, жыхары навакольных вёсак. У гэтых прастых, часам нізкіх рэдакх заключаецца сапраўдны гісторыя вайны, іспанская не удзельнічаю.

Паралельна са стварэннем экспазіцыі вялася работа па ўзвешчэнні памяці Герою ў Пружане. Дзякуючы намаганням Шумлянна, вядомасці музея ў горадзе павялічыла 12 установаў, названых у гонар удзельнікаў вайны. Больш за дзве тысячы рэдакх франтаўцы даведваюцца пра лёс сваіх родных. Пакланяцца праху сваёму ў Пружане прыеждзіць жыхары амаль са ста гароду Саўецкага Саюза. Пра гэта сёння можна даведвацца з дакументаў музея. За гады работы экспазіцыя наведвалі дзясяткі тысяч чалавек.

А з усім нідэйна, 23-чэрвеня бачыла годзе музей наведваў Канстанцін Ракасоўскі, унук легендарнага маршала Канстанціна Ракасоўскага, і пакінуў у кізне наведвальніку краўдны запіс са словамі удзячнасці людзям, які зберагаюць памяць.

Святлана ЯСКЕВІЧ, Фота Лізаветы ГОЛАД.

СТАЦЬ МЕСЦАМ ЛЮБОВІ І МІРУ

У Брэсце прайшоў дваццаць сёмы па ліку Міжнародны тэатральны фестываль

Вось ужо больш за чвэрць стагоддзя во- сень у Брэсце трывала асацыяцыюцца са сьвятam аматару Мельямавіч. Тэатральны фестываль гэтым разам падняў сваю заслонку 8 верасня. Па традыцыі апошні гадоў адрэў яго старшыня Брэсцкага гарвыканкома. Сяргей ЛАБАДЗІНСКІ выказаў надзею, што форум парадзе адрэўчыкам, падорыць асаду сустрэчы з сапраўдным мастацтвам.

Так і сталася. Высокую ноту фестывалю задалі артысты Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя М. Горькага. Стартаваў тэатральны форум рок-операй «Граф Монтэ-Крыста». Спектакль па знакамім рамане Аляксандра Дзюма паставіў заслужаны дзеян мастацтваў Сяргей Кавальчык. Музыка наліска Цімура Каліноўска. Несумненна спектакль стаў сьвятam судакранання з тэатрам. У антракце давалося пачуць меркаванне, з якім пагаджацца з задавальненнем: «Калі б на «Вежы» быў сягондзі гэты годны спектакль, і то фестываль меў бы права на існаванне».

Вядома, што па задумцы аўтараў і ў выкананні Руслана Чарніцкага Эдмон Дантэс — сапраўдны герой. Ён прагне справяд- ливай адплаты за страчаны сьмля, нявесту, свабоду. Ды мяжа паміж перамогай справяд- ливасці і помстай вельмі тонка. А добрыя на- меры, як вядома, не раз даводзілі да пекла. І калі людзкім у душы героя перамае, наступнае папэтка, хочацца верыць у сьме, у чалавечтва, у дабро. І за гэта трэба падзя- каваць Сяргею Кавальчыку і яго камандзе.

з дзяўчынай Марынай, якая не вытрымала аперацыю і цяпер прыходзіць да яго ў сне. Яна дапамагае яму паглядзець крытычна на сябе і заўважыць, што не усё дрэнна вакол. Напрыклад, ёсць сьмля, жонка і дачка, якія зусім не заслужылі яго жорсткага ўчынку. Напружана дадае вельмі удалая ігра сьвятла і ценю. Мінімалістычна, графічная кампазіцыя распадаецца на дзве рэальнасці, і кожны герой п'еся «варыцца» ў сваёй, калі не хапае ідэалогіі ўнутры і падтрымкі зьонку. Нават калі здаецца, што ты выдаліў «камень дурацы», паразумень, выходзіць, што пад- мянаваў усю і сьме.

пражыла надзвычай цікавае жыццё, глядч успрыняць вельмі шпёла.

А мастацкі кіравнік названнага тэатра Таццяна ДЗЕРБІНІЕВА-ЯКАБСОН сказала ў размове з журналістамі, што тэатр цяпер асабліва патрыю людзям, бо ён выхоўвае маральнасць, уласна становіцца месцам любові і міру. Дарчы, сама мастацкі кіравнік у фестываль удзельнічае ўжо чвэрць раз.

Варта сказаць, што сёлётыня «Вежа» вы- значылася мнством твораў класікі. І гэта, несумненна, станоўчы факт. Бо класіка заў- сёды сучасная, а ў яе увабалебне на аснове аўтарскага прачытання толькі падкрэслівае актуальнасць класічнага твораў. Спектакль «Галубы» Новабэрскага драматычнага тэатра «Стары дом» стаў сапраўдным гімна- зычным севансам ад найлепшага расійскага інтэрпрэтаратра класікі, рэжысёра Сяргея Фя- дотова, дзе рэалізм сьтодзёшняга расійскага жыцця праламляецца ў лютэрску містыцызм. Гісторыя п'ебел адной сьмля, пра якую рас- казаў Сальт'юк-Шчадрын у XIX стагоддзі, ператварыўся ў тэатральны хорар.

Сяргей Федатова брэсцкая публіка добра памятае. У 2010 годзе ён прывёз доў да нас спектакль «Калекса з ішманам». Тады раба- стала нумарам адзін, атрымала заслужана Гран-пры форуму. Цяпер таксама чаканні публікі апрадурацца.

Даволі цікавай была лясенная праграма. Не асталося незаўважым выступленне га- спадароў фестывалю — раба Брэсцкага акадэмічнага тэатра драмы «Заходзіць ан- дроід у бор» і спектакль брэсцкіх лясеннікаў «Асенні марафон».

Драма «Камень дурацы» Рэспубліканска- га тэатра беларускай драматыі — раба зусім інаша кшталту. Яго ня таксама пра нешта вельмі важнае ў жыцці. П'еса Кан- станціна Сцешына, па якой Людміла Фёда- рава паставіла спектакль, гздава матывы Сярдэчнечна, дакладнай, сюжэты з карцін галандскіх мастакоў, што адрастворвалі і- ругірычна аперацыі па выразанні «каменя» з галавы, каб зрабіць чалавека разумным. Дзеянне мяжуе з сапраўдным шарлатан- ствам, ідэяма «выдаліць камень» усю тады азначала — падманваць.

Вос і галоўны герой Раман пася скла- даны аперацыі на галаўным мозгу жыць нібы ў сьвец падману. Яго нічога не радуе. Ва ўсім ён бачыць неспраўднасць, неадарэчнасць, шчунчасна. Часам падаецца, што ён больш востра адчувае рэчнасць і не баіцца ска- заць усё, што думае. Напрыклад, дурнымі назваць сябе сяброў, якія раць адмовіцца ад мавака, якое паводзіць і вызначан- ной, і ад шчунку, бо ён — наркотык. Раман жорстка высьмывае сябра-спартсмена, які не ўжывае лекаў, а лясенца травам. Яму вельмі шкада сваёй шчункі, што не здолел захаваць сьмля, а цяпер педзь агораюць сваю адзіночку старасць: бацька папівае ў адзіночку на кухні, а маці перыядычна нагн- вае на галаву недарэчны парык, падобны на здолхую вядура.

Раман у нейкі момант вырашае добра- работна пакінуць сьвет, аддае даўгі, наведвае ўсё, нібы перад расстаннем. Яго ў апошні момант не падмаеца рука... Есць у яго жыцці і сьветлая паласа — душыўныя размовы

І ўсё ж канец у гісторыі аптымістычны, ра- буючы герой знаходзіць у сабе сілы зрабіць той самы важны крок, каб навучыцца жыць наава: «Хочь бы таму, каб некалі дачка жы- зала пра нас з жонкай: «Мае старыя». Ён ра- зуме, як важна жыць і быць разам, а не так, як яго бацькі, што сьонна шчункаць прычыну сваёй адзіночцы, у якой вінаватыя самі.

Наогул цікавыя работ, адрэўчыць падчас сёлётыня фэсту было нямаля. Крытыка ста- ноўча адначыла раба даўка-расійскага тэатра «Дыянол» з Капенгагена пад назвай «Спраўдна гісторыя фрэжн Хільдур Бок, равесніцы стагоддзя». Рэжысёр Аліса Ветра- ва вызначыла яе як аптымістычную драму. Гэтую споведзь стагадовай жанчыны, што

Форум тэатральнага мастацтва завяршыў- ся ў мінулы суботу. Праграма дзеяць фестыв- альных дзён умясціла ў сьме 26 спектакляў калектываў з дзесяці краін сьвету. У суботу ж былі абвешчаны вынікі конкурснай праграмы. Найлепшым спектаклем вялікай формы стаў спектакль «Навельніца» тэатра «Школа дра- матычнага мастацтва» з Масквы, найлепшым спектаклем малой формы прызнана раба тэатра «Крэд» з балгарскай сталіцы «Тата заўсёды мае рацыю». У намінацыі «Найлеп- шыя акцёрскі ансамбль» узнагародзілі тэатра «Камень дурацы» Рэспубліканскага тэатра беларускай драматыі.

Святлана ЯСКЕВІЧ.
Фота Аляксандра ШУЛЬГІЧА.

Спорт-тайм

Удзел у Алімпіядзе — мара кожнага спартсмена, і нельга забраць у яго мару

У традыцыйным аглядзе «Звядзі» — актуальныя спартыўныя навіны

ГЕРОЙ ТЫДНЯ. Беларус Яўген Цім- ганцоў стаў бронзавым прызерам чэмпі- янату сьвету па шкідж атлетыцы, што прайшоў у сталіцы Саўдзўскай Араві Эр- Рыядзе. Яўген, які выступае ў вагавай катэгорыі 102 кг, у рыўку выканаў уда- лыя падходы на 175 кг, 179 кг і 183 кг, дзякуючы чаму стаў уладальнікам малага залатога медалю ў гэтым практыкаванні. У штуршку пасляковы аказаўся толькі па- дыход на 211 кг, дзве спробы зафіксаваць 217 кг вышлі нудальнымі. Але агучыная ста- ме беларуса ў 394 кг прывяла яму трыме месца. Чэмпіёнам сьвету ў дадзенай вазе стаў кітаец Лю Хуаньхуа (404 кг), другім — карэец Янг Ён Хак (399 кг).

ПАДЗЕЯ ТЫДНЯ. У Маскве прайшоў сумеснае пасяджэнне камісіі спартсменаў Нацыянальнага алімпійскага камітэта Рэспублікі Беларусь і Алімпійскага камітэта Расіі. Прэзідэнт НАК Беларусі Віктар ЛУКАШЫНКА падкрэсліў, што нягледзячы на тым, што ў боку міжнароднага федэра- цыі, алімпійскі камітэт і міністэрствам спорту дзюво краін уладася выбудаваць дакладны календар спартыўнага. Прэзідэнт НАК расказаў, што Беларусь прыкла- дзе вялікія намаганні для зняцця санкцый з атлеты. «Знаходзімся ў кантакце з Між- народным алімпійскім камітэтам, вядзем дыялог з міжнароднымі федэрацыямі па відах спорту, каб гэтыя абмежаванні былі знятыя. Падзяра, павяжамся спартсменам, намаганні пракарадуцца сур'езней», — запэўніў Віктар Лукашэнка. Што да- чыцца удзелу беларускіх спартсменаў у Алімпійскіх гульнях 2024 году ў Парыжы, то, па словах Прэзідэнта НАК Беларусі, яшчэ раба аб тым казаць, бо пакуль ня- ма афіцыйнага запрашэння. «Калі будзе запрашэнне, яны (Міжнародны алімпійскі камітэт. — Аўт.) будуць выступаць ад- паведна патрабаванні, нейкія ўмовы. Ці маем мы спартыўныя чыноўнікі, права забараняць людзям ехаць? Я думаю, не. Нягледзячы на разнастайнасць спартыўна- га, кожны спартсмен марыць паехаць на Алімпіяду і перамагчы там. Усе спарт- сменны — дарослыя людзі і яны могуць самі прыняць рашэнне і адчуваць за яго адказнасць. Павіны паглядзець, выву- чыць усё ўмовы, усю інфармацыю, самі прыняць рашэнне: едуць яны з гэтым ці не», — сказаў ён. Па яго словах, на да- дальны алімпійскі камітэт вядзе дыялог з НАК, але Міжнародны алімпійскі камітэт знаходзіцца ў няпэўнасці і сам не ведае, што рабіць. Віктар Лукашэнка таксама не выключыў, што вырашэнне пытання до- пуску беларускіх спартсменаў да міжнародных

спартыўнага спецыяльна зацягваецца, каб яны не паслелі працы кваліфікацыйны адроб на Алімпіяду.

Што да магчымасці аспрачвання ра- шэнняў міжнародных чыноўнікаў, кіравнік НАК Беларусі падкрэсліў: такіх намаганні рабіцца, але разлічваць на нейкі станоў- чы зыход наогул ці вярта. «Апратаставяць можна, накіроўваючы звароты ў МАК, і мы гэта робім. Звяртацца, напрыклад, у той жа суду ў Лазане — гэта доўга, вельмі до- драга, а вельмі практычна зразумелы. Таму там, дзе можа весяці нармальны дыялог і разумнае рашэнне можа быць прынята, мы то робім», — рэзюмаваў ён.

Падчас пасяджэння камісіяй спартсменаў абмяркоўвалася таксама выступленне бе- ларускіх і расійскіх спартсменаў пад ней- тральным сьцягам. «Больш за 20 міжнарод- ных федэрацый ужо прынялі рашэнне аб допуску беларускіх і расійскіх атлеты, Вя- дэма, статус нашых спартсменаў на гэтых турнірах нас не задавальнае. Неабходна працягваць змагацца за права выступаць пад сваімі нацыянальнымі сьвімалямі», — адзначыў старшыня камісіі спартсменаў НАК Беларусі, алімпійскі чэмпіён Аляксандр БАГДАНОВІЧ. Па яго словах, выступленне пад нейтральным сьцягам — гэта дэскрымінацыя кожнага спартсмена, бо кожны атлет прадстаўляе сваю краіну, носе свой сьцяг, гэрб. Аляксандр Багдановіч падкрэсліў, што кожны спартсмен хоча быць сьвімаля перамогай для сваёй бальш- шчыны. «Гэта, вядома, сума, што я шчыра не даючы такой магначымся. Але, а зьвінага бо, не даць яму магчымасці паўдзельнічаць нават без сьцяга і гімна — мы таксама не

можам так зрабіць. Удзел у Алімпіядзе — мара кожнага спартсмена, і мы не можам забраць у яго гэтую мару», — адзначыў старшыня камісіі спартсменаў НАК, Аляк- сандар Багдановіч заўважыў, што калі на- шы спартсмены змогуць паўдзельнічаць у Алімпійскіх гульнях без сьцяга, гімна і гэрба, неабходна зрабіць усё, каб яны дома адчу- валі сабе сапраўднымі героямі.

ЛІЧБА ТЫДНЯ. У Барнаўле завяршы- лася міжнародны спартыўны па ве- славанні на байдарках і каное «Алтайская рэгія» і жанчын перамагла наша Боль- га Худзюка, а Марына Плітвічук заняла другое месца. У зьездзе каное-адзіночак усё тры месцы на п'едастале ўзялі беларускі: «Золата» ў Алены Назаровай, «серабро» ў Юліі Клімавай, а «бронза» ў Юліі Трушчынскай. У фінале змешаных экі- пажаў у байдарачнай перамогі Дзьмітрыя Натанчыку ў пары з расійскай Анастасія Борыўка. У аналагічным выгледзе пра- грамаў у жанчын перамагла наша Боль- га Худзюка, а Марына Плітвічук заняла другое месца. У зьездзе каное-адзіночак усё тры месцы на п'едастале ўзялі беларускі: «Золата» ў Алены Назаровай, «серабро» ў Юліі Клімавай, а «бронза» ў Юліі Трушчынскай. У фінале змешаных экі- пажаў у байдарачнай перамогі Дзьмітрыя Натанчыку ў пары з расійскай Анастасія Борыўка, а міст сьрод каністаў вый- граў беларускі расійскі дует: Юлія Труш- чына — Захар Пятроў. Таксама медаль у згаданай дысцыпліне заваявала Волга Худзюка (і «серабро»), Мікіта Борыўка («бронза») і Ацеям Козьмі («бронза»).

Валерыя СЦЯЦКО.
Фота з адрэўчы крэйніці.

Даты	Паўзеі	Людзі
19 ВЕРАСНЯ	1888 год — нарадзіўся Усевалад Міка- наров Іванов, рускі пісьмнік.	1918 год — Сяўчанар зашвердзіў Д-крэрт аб забароне вывазі і про- дужу за мяжу прадметаў асаблівага мастацкага і гістарычнага значэння.
1883 год — ва ўрочышчы Біроўзаў- ка Падляска раёна адзначыўся шкловзавод (у гады Вялікай Айчыннай вайны разбураны, у 1944-м адноўлены як шкловзавод «Нёман»).	1943 год — пачалася найбуйнейшая ў гады Вялікай Айчыннай вайны аперацыя савецкіх партыза- наў пад кодавай назвай «Канцэрт» з мэтай масавага вываду са строю вялікіх участкаў чыгуначнага і ўскладнення аперацыйных пераваж праціўніка. Гэтай аперацыяй стала працягам «рына- вай вайны». У ёй браў удзел 193 партызанскія фарміраванні Беларусі, Прыбалтыі, Каралі, Крымска, Ленінградскай і Калі- нінградскай абласцей. У ходзе аперацыі было падарвана каля 150 тысяч раёк. Толькі беларускі партызаны падарвалі каля 90 тысяч раёк, 1041 эшалон, узарвалі 72 чыгуначныя масты, разграмілі 58 эшалонаў.	1948 год — нарадзіўся Дзьмітрый Ай- ранс, англійскі акцёр. Лаўрэат прэміі «Оскар».
1907 год — нарадзіўся (Слудца раён) Фёдар Пліпавін Бруй, Ге- рой Савецкага Саюза, у Вялікую Айчынную вайну з верасня 1942-га на Варонежскім, 1-м Украінскім франтах. Камандзір страл- ковага батальёна маёр Бруй вызначыўся пры вызваленні Украіны: у канцы верасня 1943-га высадзіўся з батальёнам на Тру- жанскай астраўце. Па яго словах, на да- дальны алімпійскі камітэт вядзе дыялог з НАК, але Міжнародны алімпійскі камітэт знаходзіцца ў няпэўнасці і сам не ведае, што рабіць. Віктар Лукашэнка таксама не выключыў, што вырашэнне пытання до- пуску беларускіх спартсменаў да міжнародных	1943 год — пачалася найбуйнейшая ў гады Вялікай Айчыннай вайны аперацыя савецкіх партыза- наў пад кодавай назвай «Канцэрт» з мэтай масавага вываду са строю вялікіх участкаў чыгуначнага і ўскладнення аперацыйных пераваж праціўніка. Гэтай аперацыяй стала працягам «рына- вай вайны». У ёй браў удзел 193 партызанскія фарміраванні Беларусі, Прыбалтыі, Каралі, Крымска, Ленінградскай і Калі- нінградскай абласцей. У ходзе аперацыі было падарвана каля 150 тысяч раёк. Толькі беларускі партызаны падарвалі каля 90 тысяч раёк, 1041 эшалон, узарвалі 72 чыгуначныя масты, разграмілі 58 эшалонаў.	1948 год — нарадзіўся Дзьмітрый Ай- ранс, англійскі акцёр. Лаўрэат прэміі «Оскар».
1942 год — адбыўся бой Расонскай партызанскай заахонікам і вярці (цяпер гарадскі пасёлак) Расоны, які ўвайшоў у гісторыю Вялікай Айчыннай вайны пад назвай Расонскі бой. У ноч на 19 верасня арбартспалам умацаваннай фа- шысцкага гарнізона партызаны вымуслі гітлераўцаў пакінуць Расоны, знішчылі каля 20 акупантаў, захапілі шмат зброі. На тэрыторыі Расонскага, Асеўскага і суседніх раёнаў была створана Расонска-Асеўскай партызанскай зона.	2003 год — у Яліе прэзідэнтамі Бела- русі, Расіі, Украіны і Казахстанна падпісалі Пагадненне аб фарміраванні Адзінай экаманічнай прасторы (АЭП).	2003 год — у Яліе прэзідэнтамі Бела- русі, Расіі, Украіны і Казахстанна падпісалі Пагадненне аб фарміраванні Адзінай экаманічнай прасторы (АЭП).
	ПУБЛІК СІР: «Гледзячы на чужыя загані, разумны пазбаўля- ецца ад сваёй».	

СЁННЯ

Месца
Маладзік 15 верасня.
Месца у сузор'і Скарпіёна.

Сонца

Усход	Заход	Даўжыня дзя
Мінск — 6:49	19:17	12:28
Віцебск — 6:38	19:09	12:31
Меняў — 6:39	19:07	12:28
Гомель — 6:36	19:03	12:27
Гродна — 7:04	19:32	12:28
Брэст — 7:06	19:32	12:26

Імяніны
Пр. Архіпа, Давыда, Дзьмітры, Канстанціна, Кірыла, Міхаіла, Усевалада.
К. Канстанцін, Эмілі.

Фота Вітара ВАЙНЬКАВА

ЗАЎТРА

Геамагнітныя ўзрушэнні

ВІЦЕБСК
+15, +16°C
+18, +20°C

ГРОДНА
+12, +15°C
+28, +22°C

МІНСК
+13, +17°C
+18, +21°C

МАГІЛЁў
+16, +18°C
+21, +22°C

Брэст
+12, +16°C
+22, +24°C

Гомель
+16, +17°C
+20, +23°C

...у суседзях

Варшава	Кіеў	Рыба
+28, -22°C	+23, +25°C	+18, +21°C
Вільнюс	Масква	С.Пецярбург
+18, -21°C	+28, +22°C	+17, -18°C

Абавязаны:
 ● — нова прыметных геамагнітных узрушэнняў
 ● — невялікіх геамагнітных узрушэнняў
 ● — слабых геамагнітных бур
 ● — маляга геамагнітнага буры

УСМІХНЕМСЯ

Двое дамаўляюцца аб першым спатканні.
 Ён: «А як я вас пазнаю?»
 Яна: «Вам насустрэ бацькі іцці жанчы- на, і вы ладумаете: «Божа! Толькі 6 не яна!» Дык вось гэта будз я!»

Мой муж падтрымлівае мяне ў любых пачыненнях. Ён кажа: «Рабі што хочаш, толькі адначіпі!»

На іспыце студэнт бярэ адні білет — не ведае. Білет другі — таксама білет — тая ж бада... Далей чабэрты, п'ятні... Професар бярэ залічку, ставіць яму «3». Іншыя студэнты абуралюцца:
 — За што?
 — Як за што? — адкавае выклад- чык. — Калі штосці шукае, значыць, штосці ведае.

ЗВЯЗДА

БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛІНІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадставіцў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь

Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЕГІСТРАЦЫЯНЫ: 19 верасня 2009 года ў адпаведнасці з заканадаўствам «Выдавецтва «Звезда»

Выдавец — Рэдакцыя-выдавецтва «Звезда» імя «Звезда»

АПРАС: 2200131-Г. Мінск, вул. Б. Хмельніцкага, 10а.

ТЭЛЕФНЫ У МІНСКУ: прыняты — 311 17 13 (галоўны); адрэўчы: п'смаў — 311 17 44, маркетынг — 263 66 73, бухгалтэрыя — 311 17 16.

www.zviatda.by
 e-mail: info@zviatda.by
 для зваротаў: zvarot@zviatda.by

ПРІЁМ РЭКЛАМЫ e-mail: reklama@zviatda.by тэл./факс: 311 17 27.

Атары аўтылізаваных матэрыялаў нясуч адказнасць за падобны факты. Іх меркаванні не з'яўдаюцца меркаваннем рэдакцыі. Рэдакцыя на сваім меркаванні адрэў і публікуе адрэўчыя яе п'смаў. Падарук матэрыялаў, аўтылізаваных у «Звядзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, нясуч рэкламнае характар.

Адрэўчы за змест рэкламы нясуч рэкламадаўцаў.

Галоўнае адрэўчына і ў Рэспубліцы Беларусь: «Выдавецтва «Звезда» Дом друку», ЛП № 02330106 ад 30.04.2004.

220013, Мінск, прасп. Незалежнасці, 79/1. Выходзіць 5 разоў на тыдзень. Тыраж 10.387. Індэкс 63850. Зак. № 2238.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
 П 1 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Нумар падпісанні ў 19.30
 18 верасня 2023 года.